

PRITARTA

Kauno rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos 31 d. potvarkiu Nr. MP-938

PATVIRTINTA

Kauno r. Vilkijos lopšelio-darželio „Daigelis“
direktorės 2025 m. rugpjūčio 04 d.
įsakymu Nr. 1 - 25

**KAUNO R. VILKIJOS LOPŠELIO-DARŽELIO „DAIGELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „TĖVIŠKĖS TAKELIU“**

TURINYS

| | | |
|------|---|----|
| I. | BENDROSIOS NUOSTATOS | 3 |
| 1.1. | Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si) | 3 |
| 1.2. | Vaikų ugdymo filosofinė kryptis | 4 |
| 1.3. | Ugdymą(si) grindžiančios vertybės | 5 |
| 1.4. | Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai | 6 |
| 1.5. | Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas | 6 |
| 1.6. | Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas | 7 |
| II. | IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI | 8 |
| III. | TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI | 8 |
| IV. | UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS | 11 |
| V. | VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS | 42 |
| VI. | NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI | 43 |

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo pakopa yra svarbi didaktinė terpė, kurioje įgyvendinamas vaiko asmenybės ugdymo(si), ūgties etapas. Vilkijos lopšelio-darželio „Daigelis“ programa skirta vaikams nuo 1 iki 6 metų. Ugdymo programos turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus.

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Lopšelyje-darželyje (toliau – Mokykla) ugdomi vaikai nuo vienerių metų iki mokyklinio amžiaus. Ugdymas orientuojamas į vaiko poreikius, individualias patirtis ir gebėjimus. Vaikas pripažįstamas kaip savo poreikius, interesus bei patirtį turinti individualybė, gebanti autentiškai mokytis ir kaupti patirtį sąveikoje su pedagogu ir kitais vaikais. Ugdymo(si) procese orientuojamasi į vaiko vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir supratimo visuminį ugdymąsi. Skatinamas žaidimu grįstas mokymasis, natūralus smalsumas ir tyrinėjimas. Kuriama kontekstinė, įtraukianti edukacinė aplinka, skatinanti vaikus spontaniškai veikti.

Pagrindiniai vaikų poreikiai

| | | | | | |
|----------------|----------------|-------------------|---------------------|-------------------------------|----------------------------------|
| Žaidimo | Saugumo | Draugysčių | Komunikavimo | Pažinimo džiaugsmo | Kūrybinės saviraiškos |
|----------------|----------------|-------------------|---------------------|-------------------------------|----------------------------------|

Poreikis žaisti. Visų amžiaus tarpsnių vaikams būdingas poreikis žaisti. Kiekvienas vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus.

Poreikis jaustis saugiai. Saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.

Draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.

Komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniumi ir pan.). Vaikams sudaromos

sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiaisiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

Pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

Kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius. Vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, užtikrinamos lygios galimybės ugdytis, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas ir tėvų (globėjų) lūkesčius. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, parenkant ir taikant individualius ugdymo metodus, sukuriant tinkamą ugdymo ir ugdymosi aplinką. Korekcinę pagalbą vaikams ir konsultacijas tėvams teikia logopedas, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, VGK. Ugdymo įstaigoje taip pat sukurtos palankios sąlygos itin gabių vaikų ugdymui. Pagrindinis vaiko gyvenimo būdas ir veikla – žaidimas. Žaisdami vaikai tyrinėja supantį pasaulį, vertina savo galimybes, patiria naujus jausmus, įgyja patirties, kaupia žinias. Akcentuojamas vaikų poreikių tenkinimas užtikrinant optimaliai stimuliuojančią aplinką, suaugusiųjų poveikį vaikui nukreipiant į vaiko poreikių tenkinimą, todėl ugdymo(si) metu siekiama suprasti vaikus, atpažinti jų poreikius, personalizuoti jų ugdymą(si), t. y. kurti kiekvieno vaiko individualumą atitinkančius ugdymo(si) kontekstus.

1.2. Vaikų ugdymo filosofinė kryptis

Programa yra grindžiama integruota teorine prieiga, kuri sujungia konstruktyvizmo, biheviorizmo, sociokultūrinės, humanistinės, ekologinės aplinkos teorijų elementus.

Konstruktyvistinė teorinė prieiga akcentuoja vaikų aktyvų mokymąsi patiriant, tyrinėjant ir sprendžiant problemas. Vaikai mokosi patys atradami žinias, o mokytojas yra jų mokymosi palydovas, padedantis iškelti klausimus ir rasti atsakymus. Ugdymo procesas grindžiamas patirtinio mokymosi, eksperimentavimo ir individualizuotos veiklos principais.

Bihevioristinė teorinė prieiga akcentuoja vaikų elgesio formavimą, taikant nuoseklią struktūrą, aiškius elgesio modelius ir teigiamą pastiprinimą. Ugdymo procese taikome pozityvų elgesio skatinimą, grįžtamąjį ryšį ir aiškias, vaikams suprantamas taisykles. Siekiame, kad vaikai ugdytūsi atsakomybės jausmą, savireguliaciją ir bendradarbiavimo įgūdžius.

Sociokultūrinė teorinė prieiga pabrėžia mokymosi socialinį pobūdį ir bendruomenės reikšmę ugdymo procese. Vaikai mokosi bendraudami su kitais, dalyvaudami bendrose veiklose, žaisdami vaidmenų žaidimus ir bendradarbiaudami. Mokytojo vaidmuo – būti mediatoriumi, kuris padeda vaikams įgyti naujų žinių interaktyviai bendraujant ir patiriant.

Ekologinė aplinkos teorinė prieiga pabrėžia vaikų mokymosi sąveiką su fizine, socialine ir kultūrine aplinka. Vaiko ugdymui didelę įtaką daro jo artimiausia aplinka – šeima, pedagogai, bendruomenė, gamtinė ir socialinė aplinka. Todėl ugdymo procesas grindžiamas lauko pedagogikos, vietos bendruomenės įtraukimo, tvarumo ir natūralaus tyrinėjimo principais.

Humanistinė ugdymo prieiga (C. Rogers, A. Maslow). Vaiko ugdymas orientuotas į jo individualius poreikius, emocinę gerovę ir saviraišką. Kiekvienas vaikas yra unikalus, todėl mūsų tikslas – kurti ugdymosi kontekstus jo stipriosioms savybėms skleisti, stiprinti pasitikėjimą savimi ir kurti saugią, pagarbią ugdymo aplinką.

1.3. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Programoje pateikiamos pamatinės vertybės, kuriomis grindžiamas visas Programos turinys. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;
- vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;
- saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;
- lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis; lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;
- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

- kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokyklos bendruomenė yra atvira kaitai, siekia geresnės ugdymo kokybės, susitelkusi naujovių paieškai ir bendradarbiavimui. Bendruomenės sutarimu mokykloje plečiamos ugdymo(si) erdvės ir edukacinės aplinkos, dalyvaujame įvairiuose projektuose, ypatingai sveikatingumą, fizinį aktyvumą, ekologiškumą, tvarumą ir etnonokultūrinį ugdymą skatinančiuose. Ugdytinių tėvai tikisi, kad vaikas darželyje jausis jaukiai ir saugiai, išmoks bendrauti ir bendradarbiauti, taps savarankišku, plės žinias apie supančią aplinką, kad bus užtikrintas vaiko judėjimo poreikis, ugdomas kūrybiškumas ir saviraiška, tenkinami vaikų specialieji poreikiai, užtikrinamas vaikų pasirengimas mokyklai. Ikimokyklinio ugdymo(si) paskirtis - padėti šeimai, sąveikoje su vietos bendruomene, ugdyti vaiką. Tėvai (globėjai) pripažįstami tiesioginiais ugdymo proceso dalyviais, drauge su pedagogais sprendžiantys vaiko ugdymo(si) turinio, ugdymo(si) pasiekimų vertinimo klausimus. Siekiama pažinti darželį lankančių vaikų šeimas: organizuojami bendri renginiai, individualūs pokalbiai, susirinkimai, veikia iniciatyviųjų tėvų klubas. Tėvams svarbu gera vaiko priežiūra, saugių vaiko ugdymosi sąlygų sudarymas, turiningas vaikų ugdymas. Vyksta renginiai, švenčiamos tautinės, kalendorinės šventės, propaguojamas sveikas gyvenimo būdas, skatinamas socialinis aktyvumas, bendruomeniškumas, rūpinamasi tautinės savimonės ugdymu, vaikų sveikatos stiprinimu, ekologiniu, meniniu ugdymu.

1.5. Regiono ypatumai ir mokyklos savitumas.

Gyvename Vilkijoje, viename seniausių panemunės miestų, turinčiame gražų ir gausų vietos kultūros paveldą. Į urbanistikos paminklų sąrašą Vilkija įrašyta 1973 metais. Apylinkėse yra piliakalnių, senkapių, šventviečių, istorinių vietų, architektūrinių paminklų. Palanki įstaigos geografinė kultūrinė aplinka sudaro galimybes jau ikimokykliniame amžiuje vaikams pažinti Vilkijos ir jos apylinkių žymias vietas, kultūrą ir gamtą. Vietos bendruomenės pastangomis, rėmėjų pagalba, lopšelio-darželio aplinka tvarkoma taip, kad skleistų tautiškumo dvasią (sudarytos palankios sąlygos vaikams susipažinti su tradiciniais lietuvių tautos darbais: daržininkyste, sodininkyste, bitininkyste). Yra sodas, daržas. Esame vienu iš tradicinės tautos kultūros puoselėtojų miestelyje. Mokykloje skatinama vaikų tautinė savivoka, švenčiant tradicines šventes, domintis vietos kultūros paveldu, tautodaile, liaudies muzika, papročiais. Glaudūs bendravimo ir bendradarbiavimo ryšiai sieja bendruomenę su A. ir J. Juškų etninės kultūros muziejumi. Puoselėjame tautosakos plėtrą,

organizuojame ir dalyvaujame etnokultūrinuose renginiuose. Ugdymas organizuojamas vadovaujantis humanistinės pedagogikos holistiniu (visuminiu) požiūriu į ugdomą asmenybę jos saviraidos procese. Humanistinė pedagogika vaiką priima tokį, koks jis yra. Ugdymas nukreiptas į vaiko individualią pažangą. Integruotai ugdomi vaikai, turintys kalbos ir kitų komunikacijos sutrikimų, turintys kitų specialiųjų ugdymosi poreikių, lėtesnės psichinės raidos ar kitų raidos sutrikimų. Korekcinę pagalbą vaikams ir konsultacijas tėvams teikia logopedė.

Pagrindinės vaikų ugdymo kryptys. 1). Sveikatos saugojimas ir stiprinimas: vaiko saugumo užtikrinimas, savęs pažinimas, savo kūno galimybių tyrinėjimas, kūno galių lavinimas, gebėjimas rūpintis savo ir kitų sveikata. 2). Ekologinis ugdymas: sveikos aplinkos įstaigoje ir už jos ribų kūrimas, gamtos pažinimas ir saugojimas, žmogaus poveikio gamtai ir gamtos poveikio žmogui aiškinimasis. 3). Etninės kultūros ugdymas: vaikų tautinės savivokos skatinimas, švenčiant tradicines šventes, domintis vietos kultūros paveldu, tautodaile, liaudies muzika, papročiais.

1.6. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Visi mokykloje dirbantys mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai – kvalifikuoti, turi tinkamą išsilavinimą, gerą dalykinį ir metodinį pasiruošimą, integruoto ugdymo bei komandinio darbo praktiką. Įstaigoje dirba ikimokyklinio ir priešmokyklinio, meninio ugdymo mokytojai, logopedė, visuomenės sveikatos priežiūros specialistė, dietistė. Kūrybiškumas, susitelkimas, meilė ir pagarba vaikui – ypatingi pedagogų sugebėjimai. Paskatinti šių dienų iššūkių, jie nuolat tobulina dalykinius ir metodinius gebėjimus: mokosi dirbti komandoje, planuoti ugdymo turinį, vertinti vaikų pasiekimus, pažangą, numatyti ugdymo strategijas, jas įgyvendinti, sumaniai ir kūrybiškai derinti ugdymo metodus, individualizuoti ir diferencijuoti ugdymą, reflektuoti, apibendrinti bei skleisti gerąją pedagoginę patirtį.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

- *ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas*. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);
- *vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas*. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

- *žaismės principas*. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;
- *Sociokultūrinio kryptingumo principas*. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;
- *integralumo principas*. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;
- *įtraukties principas*. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;
- *kontekstualumo principas*. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;
- *vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas*. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;
- *lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas*. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdieni rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;
- *reflektyvaus ugdymo(si) principas*. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);
- *šeimos ir įstaigos partnerystės principas*. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir įstaigos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.
- *konfidencialumo principas*. Informacija apie vaiką, jo ugdymą(si) yra konfidenciali, aptariama su vaiko tėvais (globėjais).
- *tęstinumo principas*. Ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu, programoje atsižvelgta į vaiko įgytą patirties ir gebėjimų lygmenį bei jo ugdymo(si) perspektyvą.

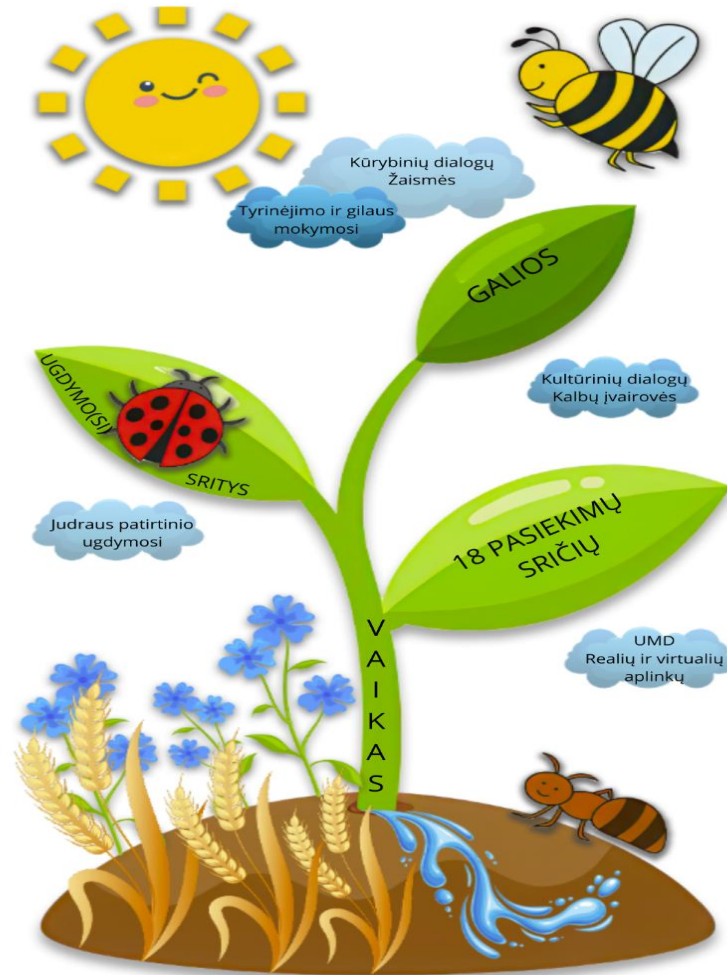
III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
2. Plėtoti individualias vaiko fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, siekiant vaiko savęs pažinimo ir raiškos, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą, kaip neatsiejamą ugdymo dalį.
3. Užtikrinti įtraukaus ugdymo organizavimo ir paramos vaikui procesus, ugdant pasitikintį, besirūpinantį savimi ir kitais, jautrų kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilų, lanksčiai mąstantį, kūrybingą ir sėkmingai besimokantį vaiką.
4. Skatinti aktyvų ir kūrybišką bendruomenės narių dalyvavimą ugdymo procese, kuriant ir plėtojant pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą.
5. Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis.
6. Stimuluoti vaikų pažinimo ir kūrybinius mąstymo gebėjimus per aktyvų dalyvavimą patirtinėse veiklose.
7. Įgyvendinti universalios dizaino prieigos principus, siekiant sukurti visiems vaikams prieinamą, įtraukią ir palankią ugdymosi aplinką, kuri atitiktų vaikų individualius poreikius ir gebėjimus.

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS MODELIS



Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių (kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetinis suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis), kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį. Atsižvelgiant į ugdomas vaiko galias (pasitikintis, lanksčiai mąstantis, komunikabilus, kūrybingas, sėkmingai besimokantis, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, besirūpinantis savimi ir kitais). Siekiant išugdyti besirūpinantį savimi ir kitais, pasitikintį, jautrų socialinei ir kultūrinei įvairovei, lanksčiai

mąstantį, kūrybingą, komunikabilų ir sėkmingai besimokantį vaiką, vaiko galios siejamos su vaiko pasiekimų sritimis (1 pav.).

| VAIKO GALIŲ IR PASIEKIMŲ SRIČIŲ SASAJA | | | | | | |
|--|------------------------|------------------|---|--|--|--|
| PASITIKINTIS | LANKSČIAI MĄSTANTIS | KOMUNIKABILUS | KŪRYBINGAS | SĖKMINGAI BESIMOKANTIS | JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI | BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS |
| PASIEKIMŲ SRITYS | | | | | | |
| Savivoka ir savigarba | Matematinis Mąstymas | Kalbų Supratimas | Meninė raiška | Mokėjimas mokyti | Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais | Savireguliacija ir savikontrolė |
| Emocijų suvokimas Ir raiška | Skaitmeninis sumanumas | Kalbinė raiška | Gebėjimas žaisti Estetinis suvokimas | Tyrinėjimas Problemų sprendimas Kūrybiškumas | Aplinkos pažinimas | Kasdienio gyvenimo įgūdžiai Fizinis aktyvumas |

1 pav. Vaiko galių sąsaja su pasiekimų sritimis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ugdymo turinį mokytojai planuoja orientuodamiesi į vaiko ugdymosi pasiekimus, kurie sąlyginai yra jungiami į vaiko galių ir atskirų pasiekimų sričių struktūrą. **Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimai** – tai ugdymo procese vaikų įgyti gebėjimai, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ugdomojoje aplinkoje ir jos rezultatų. **Vaikų ugdymosi pažanga** – tai vaikų pasiekimų ūgtis per ugdymosi laikotarpį. **Pasiekimų sričių prasmė** – atskleisti kokybinę vaiko ūgtį, raidos galių plėtotės kryptį. **Pasiekimų žingsniai** – vaiko ugdymosi pažangą nusakantys siekiniai / žingsniai. Tai ne standartas, o siekiamybė. Jie padeda ikimokyklinio ugdymo mokytojams tikslingiau stebėti, atpažinti ir vertinti, ką vaikas jau žino, supranta, geba, išsiaiškinti vaiko patirtį ir tolesnio ugdymosi poreikį. Visos ugdomos vaiko galios ir pasiekimų sritys yra lygiavertės, plėtojamos integraliai, glaudžiai tarpusavyje susijusios ir daugeliu atveju papildo bei išplečia viena kitą.

Esminė nuostata – tai ugdymosi procese įgytas nusiteikimas, polinkis, požiūris, išreiškiantis vaiko santykį su savimi, su kitais ir su aplinka.

Esminis gebėjimas – tai nuo gimimo iki šešerių metų kiekvienoje iš ugdymosi pasiekimų sričių įgytas svarbiausias vaiko gebėjimas ką nors daryti, veikti, elgtis, kurti.

PASITIKINTIS

5. Savivoka ir savigarba

3. Emocijų suvokimas ir raiška

Pasiekimų sritis:

5. Savivoka ir savigarba

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Savo kūno pažinimas.
2. Asmeninio tapatumo jausmas ir teigiamas savęs vertinimas.
3. Bendrystės su šeima ir grupėje jausmas.
4. Kalbinio, tautinio ir pilietinio tapatumo jausmas.

Vertybinė nuostata

Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.

Esminiai gebėjimai

Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę

**Pasiekimų žingsniai
(vaiko pasiekimų ūgtis)**

Nuoroda: [ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 6-7.](#)

**Ugdymo(si) gairės
(iš vaiko perspektyvos)**

- * Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu: žiūri į save iš šono, iš priekio, žiūri į save kartu su kitais vaikais.
- * Pastebi savo ir kitų vaikų išvaizdos panašumus ir skirtumus.
- * Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais žmonėmis.
- * Mėgaujasi atsakomybe už nedidelių užduočių atlikimą, reiškia nuomonę jam aktualiais klausimais.
- * Žaidybinėse situacijose kalba apie šeimą ir grupę, jaučiasi bendruomenės narys.
- * Žino savo amžių, lytį. Supranta ir skiria mergaites nuo berniukų pagal vardus, išvaizdą, aprangą.
- * Pasako tautybę, šalį, kurioje gyvena.
- * Dalyvauja grupės veiklose, pokalbiuose, žaidimuose, šventėse, įvairiuose kituose renginiuose.
- * Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesijuokti, garsiai ploti, tyliai pakuždėti, paglostyti draugą).
- * Drauge su kitais vaikais žaidžia įvairius stalo žaidimus, kurie moko išlaukti eilės, išklausti draugo.

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: judrus patirtinio ugdymo ir žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Sudaryti vaikui pasirinkimo situacijas, vaiko protestą suprasti kaip poreikių ir norų išraišką, o ne kaprizą. Pasitikti ir išlydėti vaiką su šypsena, pagirti. Stebėti ir domėtis, ką vaikai veikia, patarti žvilgsniu, šypsena, pasidžiaugti pasiekimais. Pakomentuoti ir pagirti vaiko darbelius ir pasisekimus jo pasiimti atėjusiems tėveliams, kad vaikas tai girdėtų. Pasakyti savo ir kito jausmus. Skatinti suprasti, kad jis yra geras, todėl jį kiti palankiai vertina, diegti supratimą vaikui, kad jis buvo kūdikis, dabar yra vaikas ir visada bus tas pats asmuo užaugęs (vyras ar moteris). Vaikas turi jaustis esąs šeimos, vaikų grupės narys, siekiantis kitų dėmesio, palankių vertinimų. Mokyti priskirti save giminei (tetos, seneliai, pusbroliai). Klausyti lietuvių liaudies pasakų, kuriose aiškiai skiriamas gėris ir blogis. Įsivertinti savo elgiąsį. Žaisti emocinius, intelektualinius žaidimus. Kurti plakatus.

Ugdymo būdai: žaidimai, pokalbiai, menas, filmai, pasakos, pavyzdys.

Pasiekimų sritis:

3. Emocijų suvokimas ir raiška

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Emocijų suvokimas ir raiška – savo jausmų raiška, suvokimas ir pavadinimas.
2. Kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos.
3. Savo ir kitų žmonių jausmų apmąstymas.

Vertybinių nuostatų

Domisi, savo ir kitų emocijomis bei jausmais.

Esminiai gebėjimai

Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.

Pasiekimų žingsniai
(vaiko pasiekimų ūgtis)

[Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 4-5](#)

Ugdymo(si) gairės
(iš vaiko perspektyvos)

- *Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocines būsenas, žaidžia su nuotaikų kortelėmis.
- *Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį iškaudino, supykė, nuvylė, kai jaučia suaugusiojo palaikymą ir girdi komentarus.
- *Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto.
- *Žaisdamas ir atlikdamas sudominusią veiklą, sutelkia dėmesį, laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių.
- *Supykęs mėgina taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus (pučia pyktį, spaudžia žaisliuką, plėšo popieriukus, ištrepsi liūdesį ir t.t.), siūlo juos kitiems.
- *Dalyvauja pokalbiuose, akcijose apie jausmus (pvz.: „Mano emocijos“, „Savaitė be patyčių“, „Balionų draugystė“, „Susipažinimo traukinukas“ ir t.t.)
- *Bendraudami išbando pačių atrastus draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus.
- *Inicijuoja bendrus žaidimus imituojančius gyvenimiškas situacijas, perteikiant pagrindines emocijas.
- *Tyrinėdamas įsimena pagrindines emocijas, supranta iš ko atsiranda ir kaip galima jas valdyti.
- *Vaidina emocijų situacijas (draugystės, pykčio, pavydo), spėlioja draugo emocijas.

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: judraus patirtinio ugdymo ir žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Sudaryti sąlygas ugdytinio pastovių ir teigiamų emocijų formavimuisi. Padeda suvokti įvairių emocijų išraiškas – džiaugsmą, liūdesį, pyktį. Mokyti atpažinti savo ir kitų emocijas, kuriant „linksmuosius veidelius“, grupuojant veidelius pagal nuotaiką, emociją, atsakant į klausimą „Kaip aš šiandien jaučiuosi?“. Mokyti kūno išraiška pavaizduoti savo jausmus (vaidyba), dėlioti nuotaikų korteles, žodžiais ir elgesiu atliepti kito jausmus (užjaučia, padeda). Klausytis su vaikais pasakojimų apie jausmus, nuotaikas, svarstant, iš ko galima suprasti, kad kitam linksma, liūdna, pikta, skaudu. Animacinių filmų peržiūra, joje vaizduojamų jausmų, veiksmų aptarimas. Klausytis vaikų balsų įrašų, įvardijant, kokios jie nuotaikos: linksmi, liūdni, pikti, ramūs. Dalyvauja gerumo akcijose

| | | |
|--|--|--|
| Ugdymo būdai: žaidimai, pokalbiai, menas, filmai, pasakos, pavyzdžio metodas. | | |
| LANKSČIAI MĄSTANTIS | | |
| 8. Matematinis mąstymas | | 9. Skaitmeninis sumanumas |
| Pasiekimų sritis; | | |
| 8. Matematinis mąstymas | | |
| <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skaičiaus pajauta, samprotavimai apie kiekį ir duomenis; 2. Mato pajauta ir išmatuojamų dydžių palyginimas; 3. Geometrinių modelių pažinimas; 4. Vietos ir krypties apibūdinimas, sekų tyrinėjimas. <p>Vertybinė nuostata Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais.</p> <p>Esminiai gebėjimai Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį</p> | <p style="text-align: center;"><u>Pasiekimų žingsniai</u> (vaiko pasiekimų ūgtis)</p> <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 11-12</p> | <p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p> <p>Stebi ir įsitraukia į situacijas, kuriose minimi skaičiai, yra skaičiuojama (pavyzdžiui, eilėraščiai, dainelės, judrieji žaidimai, išvykos, stalo žaidimai). Atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį.</p> <p>*Reaguoja į tokią daiktų savybę kaip forma, spalva vis geriau supranta ir naudoja sąvokas: „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“.</p> <p>*Palygina daiktų ilgį (plotį, aukštį) netiesiogiai, daiktus sugretindamas. Daiktų mases palygina daiktus kilnodamas. Spėja, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrina vandenį perpildamas iš vieno indo į kitą. Savo pastebėjimus išreiškia parodydamas daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“.</p> <p>*Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Mokosi atpažinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus (pavyzdžiui, skaitmenis, piešinius, schemas). Skaičiavimo užduotis (pavyzdžiui: „Žydėjo dvi gėlytės, pražydo dar viena. Kiek žydi dabar?“) atlieka suvaidindamas, nupiešdamas, parodydamas gestais, manipuliuodamas daiktais.</p> <p>*Naudodamasis objektais, piešiniais, kurdamas istorijas, supranta, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.</p> <p>*Dalyvauja žaismingose neformaliose, kūrybinėse veiklose, apibūdina objektų kiekį grupėje (-</p> |

| | |
|--|---|
| | <p>ėse) kaip pakankamą / per didelį / per mažą tikslui pasiekti ar užduočiai atlikti (pavyzdžiui, dalintis sausainiais, sudaryti komandas).</p> <p>*Samprotauja, kūrybiškai taiko įgytą skaičiavimo patirtį sprenddami problemas, pradeda vartoti žodžius, kuriais nusakomi matematiniai procesai (pavyzdžiui: „Manau, kad...“; Tai tiesa (netiesa), nes...“; „Tai man primena...“; Galėčiau padaryti dar ir taip...“ ir pan.).</p> <p>*Įvertina atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį. Diskutuoja, dalinasi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečia su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus).</p> <p>*Stebi, spontaniškai ar tikslingai tyrinėja realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta dvimates figūras (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį), mokosi apibūdinti ir palyginti jų pagrindinius elementus, grupuoti (pagal vieną požymį), komponuoti, konstruoti skirtingų dydžių figūrų (objektų) sekas.</p> |
|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: realių ir virtualių aplinkų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Pedagogas grupės aplinkoje sudaro sąlygas vaikams matuoti ir skaičiuoti įvairiais būdais. Aplinką pripildo priemonėmis, kurios skirtos matuoti ilgį, svorį, dydį. Organizuoja veiklas/eksperimentus, kurie sudomina vaikus įsitraukti ir pačius imtis iniciatyvos veikloje. Kalbindamas, diskutuodamas skatina vaikus apmąstyti savo veiksmus ir jų seką, plėsti matematinį žodyną.. Panaudodamas virtualią aplinką padeda vaikams suvokti geometrinių figūrų skirtumus ir juos sutapatinti su aplinkoje randamais daiktais. Pedagogas laiku duodamas grįžtamąjį ryšį, palaikydamas vaiką, suteikia vaikui galimybę mokintis atpažinti ir paaiškinti.

Ugdymo būdai: IT panaudojimas(sekų dėliojimas, geometrinių figūrų su aplinkos daiktais sutapatinimas, daiktų kiekio nustatymas virtualioje aplinkoje), eksperimentai, konstravimas, diskusijos,

skaičiuotės.

Pasiekimų sritis:

9. Skaitmeninis sumanumas

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Gebėjimas tikslingai naudoti skaitmenines priemones.
2. Elementaraus skaitmeninio turinio kūrimas.
3. Veiksmų sekų naudojimas problemoms spręsti;
4. Saugus naudojimas išmaniaisiais įrenginiais.

Vertybinė nuostata

Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.

Esminiai gebėjimai

Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.

Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)

[Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 12-14](#)

Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)

*Žaisdami, tyrinėdami aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.); žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).

*Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas (pavyzdžiui, paimti kamuolį ir paduoti draugui, linguoti ir ploti, dėlioti kaladėles).

*Su žaidybinėmis programavimo aplinkomis vaikai susipažįsta programuodami paprasčiausias animacijas, žaidimus, dėliodami komandų blokų sekas ir jas vykdydami. Programuodami nesudėtingas animacijas programavimo aplinkose, vaikai nuosekliai atlieka veiksmus, atpažįsta kartojamus veiksmus. Vaikai išbando užrašytas veiksmų sekas ir, jei nepavyko pasiekti norimą rezultatą, pakoreguoja veiksmų seką ir bando iš naujo.

*Veiksmų sekas (algoritmus) problemoms spręsti suvokia ir elementariai taiko stebėdami, žaisdami, nagrinėdami ir įvardydami įvairių procesų, kasdinių darbų ir veiklų atlikimą žingsniais, veiksmų eiliškumą, susitarimus-taisykles. Veiklos, siekiant savo ketinimų, skaidymo į dalis įgūdžius vaikai

| | | |
|--|--|---|
| | | <p>ugdosi žaisdami, konstruodami, dalyvaudami projektinėse ir kt. veiklose, padalindami didelį darbą į dalis, paskirstydami komandos narių vaidmenis ir veiksmus.</p> <p>*Per įvairias praktines veiklas vaikai susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.</p> |
|--|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.
Ugdymosi kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, kultūrinių dialogų, realių ir virtualių aplinkų.
Mokytojo vaidmuo, ugdymo būdai: stengiasi sužadinti vaiko smalsumą įvairiomis kūrybinėmis užduotimis, įtaigiu pasakojimu, pasitelkdamas skaitmeninį turinį, naudoja išmaniąsias priemones. Moko atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, padeda ieškoti informacijos, sudaro sąlygas grupės aplinkoje naudotis įvairiais skaičiavimo būdais, formuoja ir plečia vaiko žodyną, taiko aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodus (lyginti, klasifikuoti, mąstymo žemėlapius, argumentuoti). Naudojami išmanieji daiktai (žaislai, skaitmeniniai rašikliai, piešimo planšetės). Skaitmeninio turinio ir įrenginių naudojimas (garsinės knygelės, žaidimai, informacinės svetainės). STEAM, tyrinėjimas, eksperimentai, interaktyvi lenta, paprasčiausio skaitmeninio turinio kūrimas (skaitmeninės nuotraukos, piešiniai, garso, vaizdo įrašai).

| | |
|-----------------------------|---------------------------|
| KOMUNIKABILUS | |
| 10. Kalbų supratimas | 11. Kalbinė raiška |

Pasiekimų sritis:
10. Kalbų supratimas

| Pasiekimų srities dėmenys: | Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis) | Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos) |
|---|--|--|
| <p>1. Gebėjimas klausytis ir suprasti kitų kalbėjimą, reaguoti į nežodinę raišką;</p> <p>2. Gebėjimas suprasti įvairiomis formomis (simboline, garsine, grafine, vaizdine, žodine) perteikiamas prasmės;</p> <p>3. Domėjimasis tekstu, raidėmis ir simboliais;</p> <p>4. Gebėjimas suprasti amžių atitinkančius meninius ir informacinius tekstus.</p> <p>Vertybinė nuostata</p> <p>Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti</p> | <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 14-15.</p> | <p>* Klausosi įvairius CD įrašus, interaktyvių žaislų, knygelių skleidžiamus garsus. Klausosi dainelių, skaitomų ir pasakojamų kūrinių.</p> <p>* Kartu su suaugusiuoju žaidžia pirštukų žaidimus.</p> <p>* Reaguoja į siūlymus, patarimus.</p> <p>* Mėgdžioja suaugusiųjų ir bendraamžių kalbą, poelgius.</p> <p>* Ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus.</p> <p>* Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarėmis susijusius paaiškinimus.</p> <p>* Pasitelkdamas įvairius ženklus ir</p> |

| | | |
|---|--|--|
| <p>kitą.</p> <p>Esminiai gebėjimai</p> <p>Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.</p> | | <p>gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.</p> <p>* Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais.</p> <p>*Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.</p> <p>*Kalbos supratimą gilina klausydami amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu.</p> <p>* Kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami.</p> <p>* Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.</p> |
| <p>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.</p> <p>Ugdymosi kontekstas: kalbų įvairovės, universalus dizaino mokymuisi, kultūrinių dialogų kontekstai, kalbų kempeliai grupėse, kur vaikai gali susipažinti su kitų kalbų raidėmis, vėliavomis, žmonių paveikslais, lėlėmis, nuotraukomis, organizuojamos kalbų savaitės (supažindinimas su gestų kalba, kūno kalba, piktogramomis).</p> <p>Mokytojo vaidmuo Mokytojas gyvai skaito vaikams, siūlo aktyvias veiklas ir kasdienės rutinos situacijas, kurios su vaiku aptariamos jų vyksmo metu. Aplinkos garsų, garso įrašų, gyvo kalbėjimo, skaitomo, pasakojamo teksto klausymas, Skaityti ir pasakoti vaikams keičiant balsą, tyliai, lėtai, perteikiant teksto emocijas apie gyvūnus, augalus, žinomus herojus, siejant visa tai su vaiko gyvenimiška patirtimi. Turtinti vaiko kalbos žodyną naujais žodžiais, nusakančiais artimiausią aplinką, skaitant įvairių žanrų tekstus (pvz., skelbimus, žurnalus, enciklopedijas, tarmiškus tekstus). Motyvuoti vaiką kalbėti apie save, šeimos narius, savo norus, rūpesčius, išgyvenimus. Skatinant apibūdinti aplinkos daiktų, reiškinių savybes, kelti klausimus: „Koks?“, „Kodėl?“, „Kur?“, „Kaip?“. Skatinti taisyklingą kalbėjimą, pateikiant taisyklingo kalbėjimo modelius (pasakų įrašai, auklėtojos kalbėjimo pavyzdys). Žaisti kalbinius žaidimus, siekiant įtvirtinti įgūdį išgirsti pirmą, paskutinį žodžio garsą ir įvardinti jį. Sugalvoti naujų žodžių iš atpažinto garso.. Žaisti įvairūs garsų keitimo žodžiuose žaidimus. Sudaryti sąlygas žaisti viktorinas grupėje ir su kitų grupių vaikais, užduodant ir atsakant į klausimus.</p> | | |

Ugdymo būdai: vaizduotės skatinimo (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimoūdus ir kt.), giluminio mokymosi skatinimo (apie vieną mokymosi objektą ilgą laiką rinkti skirtingą informaciją iš įvairių šaltinių; sisteminti, pavaizduoti, modeliuoti, pristatyti ir kt.), jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: „maštymas kartu“, projektinės veiklos (pvz., „Pasakyk pasauliui, Labas“, „Virtuali kelionė po pasaulį“ ir kt.), įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo (mokymosi vienas iš kito skatinimas; jungtinis dėmesys; parama, sprendžiant problemas; ugdantysis dalyvavimas ir kt.), plėtojamas naratyvinis žaidimas, refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.), aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai (lyginti, klasifikuoti, sisteminti, taikant mąstymo žemėlapius; reflektuoti savo veikimo ir mokymosi būdus; pajauti ir verbalizuoti kontrastą, variacijas, pastovumą; argumentuoti ir kt.), paieškos metodai (minčių lietus; vaikiškų enciklopedijų, interneto tinklapių naudojimas; tėvų, grupės svečių, kitų suaugusiųjų klausinėjimas ką nors aiškinantis; „lobių“ ar kt. paieška pagal schemas, žemėlapius ir kt.).

Pasiekimų sritis:

11. Kalbinė raiška

| Pasiekimų srities dėmenys: | Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis) | Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos) |
|---|---|--|
| <p>1. Gebėjimas išreikšti patirtį, jausmus ir mintis, įsitraukti ir plėtoti pokalbį.</p> <p>2. Gebėjimas pasakoti, atpasakoti, apibūdinti, kurti, aiškinti taikant nežodines ir žodines raiškos priemones.</p> <p>3. Gebėjimas komunikuoti paprastomis rašytinės raiškos formomis.</p> <p>Vertybinių nuostata Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.</p> <p>Esminiai gebėjimai Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.</p> | <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 15-17</p> | <p>*Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose.</p> <p>* Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška.</p> <p>* Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles.</p> <p>* Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas.</p> <p>* Domisi skirtinga kalbine raiška.</p> <p>* Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis.</p> |

| | | |
|--|--|---|
| | | <p>*Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais.</p> <p>* Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. *</p> <p>Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides.</p> <p>*Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.</p> |
|--|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: kalbų įvairovės ir kūrybinių dialogų, žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Mokytojas organizuoja įvairias kalbines ir žaidybines situacijas, kurios skatina vaikų kalbinę raišką ir tarpusavio bendravimą. Sudaro palankias sąlygas kūrybiams dialogams, kurių metu ugdoma vaikų vaizduotė, skatinamas spontaniškas kalbėjimas. Sudaromos palankios sąlygos skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, kasdienėms komunikacinėms situacijoms rasti. Vidaus aplinkose įrengiamos bibliotekėlės, ramybės erdvės, kuriose yra įprastų ir įgarsintų knygų. Mokytojas palaiko vaikų kalbėjimą, kalbina vaikus užduodamas atvirus klausimus, inicijuoja pokalbius, stengiasi suprasti, dėmesingai bendrauti, išlieti į pokalbį, papildyti, pratęsti vaikų mintis, išklausyti, kontroliuoti kalbėjimo tempą. Gyvai pasakoja istorijas, sieja jas su vaizdine informacija. Pasakojimus pasitirpina tokiais jutiminiais pojūčiais kaip lytėjimas, ragavimas, uostymas. Kartu su vaikais aptaria dienos įvykius, rutines veiklas. Ugdymo(si) aplinką turtina raidėmis, žodžiais, simboliais.

Ugdymo būdai: pasakojimų, istorijų kūrimas, pasakojimas, režisūriniai, siužetiniai vaidmeniniai, žodiniai žaidimai, knygelių vartymas, lėtas skaitymas, ženklų, simbolių kopijavimas, dėliojimas ant įvairių paviršių, garso įrašų klausymas, pasakų, istorijų iliustravimas.

KŪRYBINGAS

13. Meninė raiška

17. Gebėjimas žaisti

12. Estetinis suvokimas

Pasiekimų sritis:

13. Meninė raiška

| | | |
|---|--|--|
| Pasiekimų srities dėmenys: 1. Tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas. 2. Raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais. 3. Menų kalbų vertingumo | Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis) | Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos) |
| | Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 18-22 | *Klausosi vaikiškų dainelių, ploja, trepsi, šypsosi, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis. |

| | | |
|--|--|--|
| <p>supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas.</p> <p>Vertybinių nuostatų</p> <p>Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą.</p> <p>Esminiai gebėjimai</p> <p>Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.</p> | | <ul style="list-style-type: none"> * Balsu imituoja aplinkos garsus, bando dainuoti savos kūrybos daineles * Balsu perteikia kai kurių personažų charakterius (piktas, gudri), nuotaikas. * Šliaužia, ropoja, šokuoja, eina keturiomis, susiedamas judesį su personažu. Šliaužia vaizduodamas gyvatę, ropoja perteikdamas šuniuką, katytę ar kitą keturkojį, šokinėja ant dviejų kojų susiedamas judesį su kiškio judėjimu, mojuoja rankomis. * Kalba žaisliniu telefonu arba naudodamas kitą daiktą: pasakoja, paklausia, atsako. * Ant didelio lapo keverzoja, „piešia“, braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klįjai). * Kūrybos procese bendradarbiauja su kitais vaikais, vienas kitą taiso, dalijasi idėjomis, ginčijasi. * Piešdamas kuria fantastines istorijas. * Kuria savo dainelę, šokį. * Žaidžia muzikinius žaidimus „Dirigentas ir orkestras“, „Miško orkestras“, „Išgirsk ir pakartok“. * Žaisdamas pagal pasaką improvizuoja, mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus. * Muzikiniuose rateliuose kuria ar savaip perteikia keletą judesių, veiksmų, vaizduojančių veikėją. * Muzikiniuose žaidimuose ir rateliuose kuria ar savaip perteikia 3-4 veiksmų seką, vaizduojančią augimą, darbų, veikėjų judėjimą, stengiasi perteikti veikėjo nuotaiką. * Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, |
|--|--|--|

| | | |
|--|--|---|
| | | <p>atskleidžia jų norus, emocijas būsenas.</p> <p>*Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką. Žaisdamas muzikinius žaidimus ir ratelius perteikia veikėjo mintis, emocijas.</p> <p>*Meninio ugdymo(si) veiklos skatina aplinkos pažinimą, meninę raišką, problemų sprendimą, santykius su suaugusiais ir bendraamžiais, mokėjimą mokytis.</p> <p>*Vaikas įsitraukia – tyrinėja, eksperimentuoja, išbando kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas, veikdamas spontaniškai ar įsitraukdamas į organizuotas veiklas.</p> <p>*Vaikas generuoja idėjas, kurias – žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, pritaiko, interpretuoja, reflektuoja; atlieka tai, ką pats sukuria, ir tai, ką išmoka iš kitų.</p> |
|--|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: judraus patirtinio ugdymo, kūrybinių dialogų, žaismės, universalus dizaino mokymuisi kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Pedagogas plečia vaikų supratimą meno pasaulį ir meninės raiškos būdus. Mokytojas skatina vaikus pažinti erdvę šokio, ratelių metu, judant su skarelėmis ir pan. Kiekvieną vaiką įsitraukti skatina mokytojo pasiūlytų priemonių ir veikimo būdų sukurtos asmeninio pasirinkimo galimybės. Mokytojo pastebėjimas ir pozityvus reagavimas į vaiko pastangas ir autentišką raišką skatina vaiką tęsti kūrybinį procesą ir siekti įgyvendinti savo idėjas. Kurti ritmus eilėrašiams, patarlėms. Skatinti vaikus judėti – šokant, žaidžiant liaudies žaidimus, ratelius, dainuojant daineles.. Klausytis tylios, garsios, ramios, triukšmingos muzikos. Skatinti vaikus kuo daugiau kurti, improvizuoti. Žaidžiant, vaidinant, skatinti vaikus reikšti savo emocijas.. Vaidinti su pirštukinėmis lėlėmis, savos gamybos lėlėmis. Žaisti kompozitorius. Mokyti dalį teksto dainuoti, dalį deklamuoti. Pedagogas parūpina įvairaus muzikinio inventoriaus, sudaro vaikams sąlygas išbandyti ritminius muzikos instrumentus. Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliuodamas. Įsitraukdami į mokytojo inicijuojamas kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Jie stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais mokytojo paskatinti jie analizuoja, aptaria, grožiasi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Mokytojo paskatinti vaikai nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdami ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius.

Ugdymo būdai: meninio ugdymo užsiėmimai, popietės, šventės, koncertinės išvykos, papildomai organizuojama individuali ugdymoji veikla, žaidimai.

Pasiekimų sritis:

| 17. Gebėjimas žaisti | | |
|--|---|--|
| <p>Pasiekimų srities dėmenys: 1. Gebėjimas koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; 2. Gebėjimas įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; 3. Gebėjimas kurti žaidimo siužetą; 4. Gebėjimas žaidime laikytis prisiimto vaidmens.</p> <p>Vertybinių nuostata Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.</p> <p>Esminiai gebėjimai Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.</p> | <p>Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)</p> <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 26-27</p> | <p>Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vaikas su suaugusiais žaismingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. * Drauge su kitais tikslingai kuria žaidimo erdvę, atsirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. * Dalyvaudamas abipusiuose žaidimuose, vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą, išmoksta inicijuoti bei palaikyti žaismingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą. * Kuria neįtikėtinus pasakojimus, juos vertina, interpretuoja. * Pasakos ar istorijos perteikimui naudoja vaizdines priemones, pirštines lėles, veido kaukes, šešėlinio teatro personažus ir t.t. * Laisvai kuria ir fantazuoja. Plėtoja žaidimą ir pasirinkto personažo vaidmenį. * 3 – 5 metų vaikas plėtoja žaidimą, buriasi į grupes, taip sąveikaudami su savo bendraamžiais. * Vaidina įvairias žinomas pasakas, trumpas improvizacijas pagal pačių sugalvotus siužetus. * Įgudę žaisti žaidimus su taisyklėmis vaikai noriai žaidžia mokytojo pasiūlytus didaktinius ugdymojo pobūdžio žaidimus ir patys pradeda juos kurti. |
| <p>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.</p> <p>Ugdymosi kontekstai: universalus dizaino, judrus patirtinio ugdymo ir kūrybinių dialogų kontekstai. Eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.</p> <p>Mokytojo vaidmuo: mokytojas skatina vaikus diskutuoti, pasakoti. Sukuria aplinką skatina veikti vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Kurti žaidimo poreikį – turint laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių kuriant vaikų žaidimo kultūrą. Pedagogas yra veiklos koordinatorius, patarėjas, draugas stebėtojas. Pedagogas padeda suprasti, praplėsti ir pagilinti vaiko mokymą(si). Vaikai skatinami kritiškai mąstyti, analizuoti. Nuolatos palaikomas kontaktas su vaiku.</p> <p>Ugdymo būdai: kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai, muzikos žaidimai, naratyvinis žaidimas, STEAM. Drauge su suaugusiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).</p> | | |

| Pasiekimų sritis: | | |
|---|---|--|
| 12. Estetinis suvokimas | | |
| <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <p>1. Nusiteikimas estetišiems potyriams ir džiaugsmui.</p> <p>2. Aplinkos, žmonių santykių, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajauta bei jautrumas kūrybos įvairovei.</p> <p>3. Jutiminių ir emocinių grožio išgyvenimų prisiminimas, apmąstymas ir dalinimasis su kitais.</p> <p>Vertybinė nuostata</p> <p>Domisi, gėrasi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka.</p> <p>Esminiai gebėjimai Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetišius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.</p> | <p>Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)</p> <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 17-18</p> | <p>Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos</p> <p>*Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir t.t.</p> <p>*Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjęs darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus.</p> <p>*Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą.</p> <p>*Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius.</p> <p>*Pastebi spalvų, formų grožį. Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius, gerbia kito nuomonę.</p> <p>*Kuria individualius savo darbelių albumus, juosrodo draugams, mokytojams, tėvams.</p> |
| <p>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.</p> <p>Ugdymosi kontekstas: universalaus dizaino mokymuisi, judraus patirtinio ugdymosi ir kūrybinių dialogų kontekstai.</p> <p>Mokytojo vaidmuo. Pedagogas – vaikų veiklos koordinatorius, vaiko ugdymo(si) situacijų moderatorius, patarėjas, draugas, stebėtojas. Pedagogas padeda suprasti, praplėsti ir pagilinti ir pagilinti vaiko mokymą(si), sustiprinant įgyjamas patirtis. Sudaro sąlygas vaikams klausytis vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, gyvos muzikos. Meninio ugdymo mokytojas gyvai pristato muzikinius instrumentus, kuriuos būtų galima paliesti, tyrinėti, išbandyti (būgnas, mėnulio būgnelis, gitara, armonika, tarškynės, pianinas, kanklės ir kt.). mokoma susikaupimo, dėmesio koncentravimo klausantis atliekamų kūrinių, skatinama vaikus išsakyti savo nuomonę po instrumento pristatymo, matyto koncerto, muzikinio spektaklio, pramogos ar vakaronės. Nuolatos palaikomas kontaktas su vaikais, jie skatinami kalbėti, atsakyti į klausimus, apibūdinti savo veiklą, išsakyti savo nuomonę, analizuoti, kritiškai mąstyti. Mokytojas yra vaiko žaidimo palaikytojas ir modeliuoja grupės aplinką taip, kad priemonės (tiek dailės, tiek įvairūs persirengimo kostiumai, kaukės, skarelės) grupės aplinkoje būtų vaikams lengvai prieinamos.</p> <p>Ugdymo būdai: eksperimentavimas (dailės priemonėmis bei netradicinėmis priemonėmis: smėliu, augalais, akmenukais, kriauklėmis, skirtingos struktūros popieriumi bei medžiagomis), tyrinėjimas (spalvų liejimas, žaislų gaminimas, senų ir naujų daiktų lyginimas) kūrybiniai vaidmeniniai žaidimai, muzikiniai žaidimai (muzikos klausymas, garsų pamėgdžiojimas, ritmikos pratimai), naratyvinis žaidimas, STEAM.</p> | | |

| SĖKMINGAI BESIMOKANTIS | | |
|---|--|--|
| 18. Mokėjimas mokytis | 15. Tyrinėjimas 14. Kūrybiškumas | 16. Problemų sprendimas |
| Pasiiekimų sritis: 18. Mokėjimas mokytis | | |
| Pasiiekimų srities dėmenys: | Pasiiekimų žingsniai (vaiko pasiiekimų ūgtis) | Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos |
| <p>1. Gebėjimas įsitraukti į dominančią veiklą.</p> <p>2. Kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą.</p> <p>3. Gebėjimas stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą.</p> <p>4. Gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą.</p> <p>Vertybinių nuostata Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.</p> <p>Esminiai gebėjimai Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.</p> | <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiiekimų aprašas psl. 27-28</p> | <p>* Stebi, domisi, trumpam įsitraukia į bendras veiklas.</p> <p>* Pasirenka mėgstamą žaislą, stengiasi atlikti pasirinktą veiklą. Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas</p> <p>* Inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, improvizuoti, fantazuoti.</p> <p>* Stebi, domisi įsitraukia į bendras veiklas.</p> <p>* Prisisitaiko prie situacijos, keičia sprendimo būdus, priemones, idėjas.</p> <p>* Komentuoja, pasakoja, dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą.</p> <p>* Laisvai kuria ir fantazuoja. Plėtoja žaidimą ir pasirinkto personažo vaidmenį.</p> <p>*Tenkina savo smalsumą aiškindamiesi, klausinėdami, kaip kažkas veikia, vyksta.</p> <p>* Geba stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą;</p> <p>* Geba reflektuoti savo veiklos procesą, rezultatą.</p> <p>*Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas.</p> <p>*Komentuoja, pasakoja, dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultatą.</p> <p>* Laisvai kuria ir fantazuoja. Plėtoja žaidimą ir pasirinkto personažo vaidmenį.</p> |

| | | |
|--|--|--|
| | | * Tenkina savo smalsumą aiškindamiesi, klausinėdami, kaip kažkas veikia, vyksta. |
| <p>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai. Ugdymosi kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi bei realių ir virtualių aplinkų kontekstai. Mokytojo vaidmuo: pedagogas koordinuoja vaikų veiklas, moderuoja ugdymo(si) situacijas, kurios padeda vaikams suprasti praplėsti ir pagilinti mokymą(si), bei sustiprina įgyjamą patirtį. Pedagogas kuria kontekstus mokymui(si), kurie keltų vaikams klausimus, iššūkius, skatintų tyrinėti, aktyviai veikti, diskutuoti. Mokytojas kuria ir atnaujiną stimuluojančią grupės aplinką. Ugdymo būdai: pokalbis, diskusija, projektinės veiklos, žaidimai, sveiko maisto, sveikatingumo dienos, sportiniai renginiai, skatinantys sveikatos stiprinimą, varžybos, estafetės, judriųjų žaidimų rytmečiai, popietės, šventės, ekskursijos, IKT taikymas, STEAM.</p> | | |
| <p>Pasiekimų sritis: 15. Tyrinėjimas</p> | | |
| <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gebėjimas kelti klausimus, spėlioti, numatyti. 2. Gebėjimas taikyti įvairius tyrinėjimo būdus ir priemones. 3. Gebėjimas apmąstyti, aptarti tyrinėjimo procesą ir atradimus. <p>Vertybinė nuostata Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.</p> <p>Esminiai gebėjimai Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p> | <p>Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)</p> <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 24-25</p> | <p>Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos</p> <ul style="list-style-type: none"> * Vaikai susipažįsta su artima aplinka, ją stebi, tyrinėja, padeda tvarkyti aplinką, žaislus. * Piešia save, šeimą, žaidžia šeimos žaidimus, kūrybinius-vaidmeninius žaidimus: aerouostas, autobusas, parduotuvė, gaisrinė, gimtadienis...) * Liečia, uosto, pjausto, ragauja vaisius ir daržoves, susipažįsta su skirtingais skoniais, formomis ir kvapais. * Kelia klausimus apie tai, kokios spalvos, formos, dydžiai vyrauja aplinkoje. * Žaidžia sensorinius didaktinius žaidimus „Pauostyk“, „Paragauk“, „Užsimerk“. * Varto knygas, žiūri paveikslėlius, nuotraukas, mokomuosius filmukus apie augalus, gyvūnus, žmones, daiktus, gamtos reiškinius. * Atpažįsta ir įvardija naminius, kai kuriuos laukinius gyvūnus, nusako jų gyvenimo skirtumus. Domisi gamtos reiškiniais, kalba apie dangaus kūnus, jų dydį, išsidėstymą. Ieško informacijos enciklopedijose, internete. domisi daiktais, domisi iš ko pagaminti daiktai. * Stebi pro mikroskopą, dalinasi išpūdžiais ir pastebėjimais. |

| | | |
|--|--|---|
| | | <p>*Stebi augalų augimą, kintančią išvaizdą, juos tyrinėja, lygina, rūšiuoja, matuoja, skaičiuoja žiedus, vaisius.</p> <p>* Žaidžia žaidimus „Mes rūšiuojame“, „Kas auga sode, darže“, „Tyrinėk, atrask, atspėk“, „Mano miestas“, „Tiltų statybos“ naudojant IKT, STEAM priemones.</p> <p>*Išvardina gyvenamosios vietos objektus, pastebi pasikeitimus savo aplinkoje, pastebi ir pasako pagrindinius augalų ir gyvūnų požymius, atpažįsta ir įvardija artimiausios aplinkos.</p> <p>Orientuojasi darželio aplinkoje, įvardija kelis gimto miesto objektus (miesto ar darželio pavadinimą, gyvenamą gatvę ar pan.).</p> <p>*Žino svarbią asmeninę informaciją.</p> <p>*Domisi suaugusio žmogaus gyvenimu, jo darbais, žino tradicines šventes, savo šalies ir sostinės pavadinimą.</p> <p>*Atranda ir mokosi naudotis buities prietaisais, skaitmeninių technologijomis.</p> |
|--|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Sudaryti sąlygas ugdytiniui daiktų pažinimui, jų tyrinėjimui: per klausą, regą, uoslę, jutimą, skonį, skatinti aktyviau dalyvauti tyrinėjimuose. Supažindinti su nepažįstamais, mažai žinomais daiktais, medžiagomis, akcentuojant saugų elgesį su jais, skatinti susidomėjimą nežinomų daiktų veikimo būdais (kaip veikia vienas ar kitas daiktas, kam jis naudojamas), praturtinti ugdomąją aplinką ugdytinių įvairiai veiklai reikalingais daiktais ir medžiagomis, palaikyti ugdytinių iniciatyvą žaisti, tyrinėjant, išbandant. Padėti ugdytiniui suvokti ryšį tarp daikto savybių ir jo paskirties, pasiūlyti aktyviau domėtis daiktų savybėmis, jas siejant su daikto atliekamomis funkcijomis, akcentuojant atsargų ir saugų elgesį su nežinomais daiktais, medžiagomis, sudaryti galimybes pastebėti skirtingus daiktų, medžiagų, gyvūnų, augalų bruožus ir požymius. Skatinti vaikus domėtis aplinka, ją stebėti, tyrinėti, grupuoti, pagal savybes lyginti, padėti pasirinkti tyrinėjimui reikalingas priemones, skatinti tyrinėti artimiausią socialinę aplinką, žmonių gyvenimą, darbą, kūrybą, pradedant naudoti skaitmenines technologijas. Sudaryti sąlygas ugdytiniui aplinkos tyrinėjimo rezultatus pristatyti piešiniais, fotografijomis ir kt

Ugdymo būdai: žaidimas, pokalbis, lietimasis, ragavimas, svėrimas, lyginimas, domėjimasis aplinka, tyrinėjimas, probleminių klausimų kėlimas, idėjų siūlymas, pojūčių aptarimas, bandymai, tyrinėjimų

pristatymai. Domėjimasis, kaip žmonės gyvena kitose šalyse, samprotauti, kuo panašūs ir kuo skiriasi, reaguoti į tai, kas vyksta aplinkui, pratinasi naudoti skaitmenines technologijas.

Pasiekimų sritis:

16. Problemų sprendimas

| P Pasiekimų srities dėmenys: | Pasiekimų žingsniai | Ugdymo(si) gairės iš vaiko |
|---|--|---|
| <p>1. Gebėjimas atpažinti ir įvardinti problemą;</p> <p>2. Gebėjimas ieškoti problemos sprendimo būdų ir juos įgyvendinti;</p> <p>3. Gebėjimas stebėti ir atsižvelgti į priimto sprendimo pasekmes.</p> <p>Vertybinė nuostata</p> <p>Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.</p> <p>Esminiai gebėjimai</p> <p>Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.</p> | <p>(vaiko pasiekimų ūgtis)</p> <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 25-26</p> | <p>perspektyvos</p> <p>*Atpažįsta, įvardina ar bando apibūdinti esamą problemą.</p> <p>*Savarankiškai ar drauge su kitais ieško sprendimo būdų, eksperimentuoja, išbando žinomus ar sugalvotus veikimo būdus.</p> <p>* Pasirenka tinkamiausią sprendimą esamai situacijai.</p> <p>*Stebi, vertina ir supranta savo ir kitų veiksmų pasekmes.</p> |

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, žaismės kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Vaikų įsitraukimo skatinamas, kai mokytojas kryptingai kuria mokymosi aplinkas, kurios pažadina prigimtinių vaikų smalsumą gamtos objektams, įdomiems ir nematytiems daiktams bei robotams. Mokytojas skatina vaikų domėjimąsi aplinkiniais ir sunkiai prieinamais objektais (pavyzdžiui, dangaus kūnai, kitų žemynų bei išnykę gyvūnai), taip pat plika akimi nematomais objektais ir reiškiniams, kuriuos galima pamatyti per skaitmeninį mikroskopą arba tyrinėti naudojant papildytosios ar virtualiosios realybės programėles, mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas, mokytojas, taikydamas skirtingas strategijas ir atsižvelgdamas į vaikų individualius poreikius, padeda vaikams ugdyti įgūdžius, reikalingus savarankiškam mokymuisi, problemų sprendimui, kūrybingumui ir bendravimui, tuo pačiu skatina jų smalsumą ir norą tyrinėti aplinką.

Ugdymo būdai: žaidimas, pokalbis, diskusija, projektinės veiklos, sveiko maisto, sveikatingumo

dienos, sportiniai renginiai, skatinantys sveikatos stiprinimą, varžybos, estafetės, judriųjų žaidimų rytmečiai, popietės, šventės. tiriamieji būdai (stebėti; atlikti bandymus ir eksperimentus; kurti schemas, modelius; taikyti netradicines tyrimo idėjas, priemones ir įrangą, pvz., mini daržas ant palangės, STREAM laboratorijos, smėlio ir purvo virtuvėlės ir kt.), patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti: STEAMuko savaitės, šviesos - tamsos tyrinėjimas įvairiose aplinkose, vaizduotės skatinimo būdai (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.), įvairiose situacijose taikomi vaiko klausymosi (kas jiems svarbu, kaip jie mato pasaulį ir kt.) būdai, taip pripažindami vaikus savo gyvenimo ir ugdymosi ekspertais, aukštesniųjų mąstymo gebėjimų skatinimo metodai (lyginti, klasifikuoti, sisteminti, taikant mąstymo žemėlapius; reflektuoti savo veikimo ir mokymosi būdus; pajauti ir verbalizuoti kontrastą, variacijas, pastovumą; argumentuoti ir kt.).

Pasiekimų sritis:

14. Kūrybiškumas

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas.

2. Kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas).

3. Savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.

Vertybinė nuostata

Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.

Esminiai gebėjimai

Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.

Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)

[Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 22-23](#)

Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos

- * Taškoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis;
- * Brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, štampuoja teptuku, pirštu, delnu.
- * Bando kirpti žirkklėmis, klijuoti popierių, plėšo popierių skiautelėmis.
- * Stato, konstruoja, dėlioja dėliones.
- * Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais.
- * Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbando, atkartoja; improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja.
- * Reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko.
- * Aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis.
- * Piešia individualiai ir bendrai.
- * Susipažįsta su tapybos technikomis.
- * Išradingai naudoja guašą, akvarelę.
- * Eksperimentuoja su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis

| | | |
|--|--|---|
| | | <p>lipdymuitinkamomis medžiagomis.</p> <p>*Piešiniuose naudoja regimosios informacijos vaizdus, kerpa pagal kontūrą.</p> <p>*Tyrinėja dailės priemones, pastebi meno kūrinius.</p> <p>*Noriai kaupia potyrius ir įspūdžius.</p> <p>*Intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti.</p> <p>* Grožisi savo ir kitų dailės kūryba.</p> |
|--|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: bus kuriami patirtinio ugdymosi, universalaus dizaino, situaciniai, įtraukiantys, žaismės ir atradimų kontekstai.

Mokytojo vaidmuo: skatinti vaikus laisvai išreikšti save įvairiais būdais: įsivaizduojant, fantazuojant, improvizuojant, žaisti vaidmeninius žaidimus, kurti vaidmenis, siužetus, klausinėti, diskutuoti, fantazuoti. Grupės aplinkoje rasti daiktų, kurie žadintų vaikų smalsumą. Iš įvairių medžiagų, priemonių, antrinių žaliavų sukurti naujus kurinius. Kurti aplinkas, skatinančias patirti kūrybinės veiklos džiaugsmą (piešiant, vaidinant, kuriant darbelius). Bandyti įvairias medžiagas, maišyti spalvas, atrasti naujus sprendimus. Sugalvoti naujų idėjų (pvz. kur galima panaudoti šaukštą, plastikinius butelius). Puošti grupės, lopšelio-darželio aplinką vaikų kūrybiniais darbais, organizuoti parodėles. Lankyti spektaklius, parodas. Klausytis garsų gamtoje, aplinkoje, stebėti, skatinti išsakyti pastebėjimus. Sugalvoti įdomių idėjų, išradingai panaudoti įvairias medžiagas, eksperimentuoti. Mokyti sąvokų (tyliai, garsiai, linksmi, liūdnai, piktai). Mokyti vaidinti įkūnijant fantastinius personažus, žaisti kūrybinius-vaidmeninius žaidimus. Mokyti išardyti ir vėl surinkti žaislus, lego, konstruoti, tyrinėti priežasties ir pasekmės santykius. Ugdyti vaikų gebėjimą piešti, tapyti ant akmenukų, popieriuje, medžio gabalų ir t. t. Mokyti štampuoti pirštais, pagaliukais, kempinėlėmis, kurti plėšyto popieriaus siužetus. Skatinti vaikus kalbėti, pasakoti, reikšti savo mintis, rimuoti, pasinerti į kūrybos procesą. Siekti kuo dažniau atrasti vis naujus dalykus artimiausioje aplinkoje. Rengti vaikų kūrybinių darbų parodas.

Ugdymo būdai: žaidimas, tyrinėjimas, praktinė veikla, projektinės veiklos, išvykos į gamtą, renginiai, skatinantys vaikų kūrybiškumą, rytmečiai, popietės, šventės, parodos.

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

6. Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

7. Aplinkos pažinimas.

Pasiekimų sritis:

6. Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Gebėjimas užmegzti ir palaikyti geranoriškus, pagarbius santykius su suaugusiais ir kitais vaikais;

2. Gebėjimas bendrauti, mokymasis bendradarbiauti;

Pasiekimų žingsniai
(vaiko pasiekimų ūgtis)

[Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 8-9](#)

Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos

Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami.
*Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į

| | | |
|--|--|--|
| <p>3. Gebėjimas atpažinti ir pripažinti savo ir kitų panašumus bei skirtumus;</p> <p>4. Gebėjimas prisidėti prie grupės gerovės kūrimo.</p> <p>Vertybinių nuostatų</p> <p>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.</p> <p>Esminiai gebėjimai</p> <p>Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p> | | <p>bendrus žaidimus ir veiklas grupėje.</p> <p>* Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ir norus.</p> <p>*Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais.</p> <p>*Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais.</p> <p>*Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienoje grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas.</p> <p>*Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda paremia vienas kitą, tariasi.</p> <p>*Vaikai išbando pačių atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.</p> <p>*Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką.</p> <p>* Paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios</p> |
|--|--|--|

| | | |
|--|--|--|
| | | <p>būtų priimtinos kiekvienam.</p> <p>* Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.</p> <p>*Įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi aktyviais grupės dalyviais, pajausdami demokratiškų santykių vertingumą.</p> <p>*Grupelėje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiklą, lyderiauja paeiliui, apsversto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.</p> |
|--|--|--|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas. Siekiama provokuoti atradimus, sudarant sąlygas laisvai ir spontaniškai vaiko veiklai. Kultūrinių dialogų, žaismės kontekstai. Etnokultūriniai projektai, kalendorinės šventės, adventinių renginių ciklai, šeimų šventės ir kt.

Mokytojo vaidmuo. Sutikti vaikus, ateinančius į grupę, su lėlėmis – personažais, linksma arba ramia muzika. Grupėje turėti įdomių žaislų (su garsais), žaidimų ir pažaisiti su vaiku, kol nusiramins ir įsitrauks į grupės veiklą. Sukurti ir laikytis atsisveikinimo su tėvais ritualų. Pastebėti, kada vaikui reikia dėmesio, paskatinti, padrašinti. Užtikrinti vienodą dienos ritmą lopšelyje-darželyje ir namuose, sužinoti iš tėvų vaiko ramino būdus. Laikytis ritualų, susitarimų, taisyklių, padėti rasti tinkamą išeitį, kad vaikai jaustųsi saugūs. Kartu su vaikais kurti grupės taisykles, išklausti jų nuomonę, kad jaustųsi grupės šeiminkais ir prisiimtų atsakomybę. Vaikui supykus, užsispyrus, reaguoti pozityviai. Bendradarbiauti su tėvais, domėtis apie vaiko įpročius ir informuoti apie įstaigoje praleistą dieną. Skatinti vaiko savarankiškumą. Į grupę kviesti svečius: tėvelius, senelius. Skatinti vaikus žaisti greta. Komentuoti jų norus, emocijas, veiksmus. Atliepti vaiko pagalbos prašymus. Dalyvauti pramogose, šventėse, išvykose. Klausytis patarlių, priežodžių, bandyti suprasti jų prasmę. Žaisti grupinius ir stalo žaidimus. Skatinti padėti tvarkant grupę. Įsitraukti į vaikų žaidimus, bendrą vaikų veiklą. Vaikai turi suprasti žodžių ir veiksmų pasekmes. Skatinti vaikus išsakyti savo pasiūlymus, idėjas, padėti juos įgyvendinti. Sudaryti sąlygas vaikams kartu su tėvais pristatyti save, savo šeimą. Kviesti tėvus dalyvauti ugdymoje veikloje, kad tėvai būtų ne tik ugdymo proceso stebėtojai, bet ir dalyviais, patarėjais. Į grupę pasikviesti svečių dalyvauti vaikų ugdymo procese, kad vaikai pratintųsi bendrauti. Aptarti pavojus, tykančius aplinkoje, bendraujant su nepažįstamais žmonėmis, netinkamai elgiantis. Dalyvauti „Savaitės veikloje be patyčių“. Padėti vaikui ieškoti išeičių konfliktinėje situacijoje, atkreipiant vaiko dėmesį į jo veiksmų pasekmes kitam, paklausti kaip jis jaučiasi, atsiprašyti, apkabinti, aiškintis kodėl taip nutiko. Žaisti žaidimus, skatinančius elgtis atsakingai, pagarbiai su vaikais, padėti draugui, užjausti, dalintis, kalbėti gražius, mandagumo žodelius. Pasiūlyti bendrą veiklą, kuriose grupelė vaikų siektų vieno bendro tikslo, mokytųsi bendradarbiauti. Kurti draugystės knyga, šoki, pasaką, pagal vaikų idėjas. Piešti ir gaminti bendrus darbelius dailės raiškos priemonėmis, skatinti dovanoti vienas kitam savo gamybos darbelių.

Ugdymo būdai: patirtinio mokymosi būdai (pačiam pajauti, išbandyti, sukurti, atrasti, apmąstyti), giluminio mokymosi skatinimo būdai (apie vieną mokymosi objektą ilgą laiką rinkti skirtingą informaciją iš įvairių šaltinių; sisteminti, pavaizduoti, modeliuoti, pristatyti ir kt.), tiriamieji būdai

(stebėti, taikyti netradicines tyrimo idėjas, priemonės, pvz., tyrinėjimų laboratorijos, pažinimo salos ir kt.), jungtinės veiklos, jungtinio dalyvavimo su vaikais būdai: visų darbų darymas kartu su vaiku, „mažymas kartu“, projektai (pvz., „karštos ir šaltos“ mintys; „Šeimos medis“, „Ką žinome vieni apie kitus?“, „Jausmai“, „Aš turiu pilve pyktį ir t.t.“) ir kt., vaizduotės skatinimo būdai (fantazuoti, perkėlinėti veiksmą iš realios situacijos į įsivaizduojamą ir atvirkščiai; išrasti skirtingus, neįtikėtinus veikimo būdus ir kt.), įsiterpimo į vaikų žaidimą būdai, nesugriaunantys autentiško vaikų žaidimo (mokymosi vienas iš kito skatinimas; jungtinis dėmesys; parama, sprendžiant problemas; ugdantysis dalyvavimas ir kt.), plėtojamas naratyvinis žaidimas, refleksijos ir savirefleksijos skatinimo būdai (savo praeities ir ateities refleksija; veiklos ir jos rezultatų refleksija ir interpretavimas; mokymosi refleksija ir kt.), paieškos metodai (minčių lietus; vaikiškų enciklopedijų, interneto tinklapių naudojimas; tėvų, grupės svečių, kitų suaugusiųjų klausinėjimas ką nors aiškinantis, „lobių“ ar kt. paieška pagal schemas, žemėlapius ir kt.), situacijos, atvejo ar svarbaus įvykio metodas (išsakyti išpūdžius; apmąstyti iš įvairių perspektyvų, atskirti faktus, nuomones, priešastį, pasekmes; diskutuoti, išvelgti teigiamus ir neigiamus aspektus ir kt, pokalbis, diskusija, eksperimentai, pirštukų žaidimai, stalo žaidimai, siužetiniai -vaidmeniniai žaidimai, judrūs žaidimai, skatinantys suaugusiojo ir vaikų bendravimo ir bendradarbiavimo glaudų, pasitikėjimo ryši, šventės, renginiai.

Pasiekimų sritis:

7. Aplinkos pažinimas

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Gebėjimas pažinti socialinę ir kultūrinę aplinką;
2. Gebėjimas pažinti gamtinę aplinką;
3. Pagarbus santykis su gyvybe ir aplinka.

Vertybinė nuostata

Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.

Esminiai gebėjimai

Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydama žaidimuose ir kitose veiklose

Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)

[Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 9-11](#)

Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos

*Tyrinėja daiktus griebdamas, liesdamas, mesdamas, kišdamas į burną, kramtydamas, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais.

*Apžiūrinėja iš visų pusių, viršaus, apačios, liečia, uosto, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą

*Sebi gyvūnus savo aplinkoje, kai kuriuos mūsų ir svetimų kraštų gyvūnus atpažįsta paveikslėlių knygoje, animaciniuose filmuose. Gyvūnus atpažįsta iš jų kūno formos, išskirtinių požymių, gyvenamųjų vietų, mėgdžioja gyvūnų balsus, būdingus judesius. Žaisdami judesių žaidimus įsimena gyvūnų elgseną (pvz.: „diena/naktis“, „kas aš?“)

*Stebi kieme sutiktus gyvūnus (sraigės, vabzdžius, vorus, varles, paukščius).

*Svarsto ir aiškina, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos (išvaizda,

| | | |
|--|--|--|
| | | <p>elgesys), kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai (teikia džiaugsmą, ramina, skatina norą rūpintis, teikia naudą), per rūpinimąsi gyvūnais ugdomi pagarbą gyvėjai gamtai;</p> <p>*Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, varto enciklopedijas, klausosi informacinių tekstų, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, įvardina gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus.</p> <p>*Domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga.</p> <p>*Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Supranta, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko.</p> <p>*Apažįsta/seka paros, metų laiką/ciklą. Kuria kalendorius, stebi oro temperatūrų pasikeitimus, fiksuoja savo dienos tvarkę. Aiškinasi, kaip gyvena augalai ir gyvūnai – dieną ir naktį, skirtingais metų laikais, kokie pasikeitimai vyksta jų gyvenime.</p> <p>*Stebi ir fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja) vienmečių augalų gyvenimo ciklą (pavasariį išdygsta, užauga, vasarą žydi, subrandina vaisius, išbarsto sėklas ir vėlyvą rudenį nunyksta); medžių metų ciklą (pavasariį sužaliuoja, žydi ir sėklas išbarsto kasmė, žiemą išgyvena numetę lapus, nesimaitindami).</p> <p>*Aiškinasi kūno dalis, jų paskirtį ir galimybes, pastebi išvaizdos skirtumus veiklose (žaidimas</p> |
|--|--|--|

| | | |
|--|--|--|
| | | <p>„Atsistok jei...”, „Jurgeli, meistrelė”).</p> <p>*Tyrinėja savo ir kitų šalių simbolius, kalbą, tradicijas, pasakoja apie savo šeimos tradicijas.</p> <p>*Žaisdami vaidybinius žaidimus, tyrinėdami turimas knygas aiškina profesijas, įvardina profesijai būdingus požymius. Piešimu, vaidyba atvaizduoja tėvų, aplinkinių profesijas;</p> <p>*Dalyvauja edukacijose, išvykose/žygiuose į gamtą, muziejus (pvz.: inkilų/lesyklėlių gamyba/kabinimas miške, lesalo gaminimas, A. ir J. Juškų etninės kultūros muziejus ir pan.).</p> <p>*Dalyvauja kasmetinėse akcijose/projektuose (pvz.: „Darom”, „Būk Saugus” ir kt.).</p> <p>*Žaidžia, tyrinėja aplinką panaudodami antrines žaliavas ir gamtines medžiagas, ugdomi pagarbą aplinkai.</p> |
|--|--|--|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.

Ugdymosi kontekstas: žaismės, kultūrinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstai.

Mokytojo vaidmuo. Pedagogas kuria vaizdingą, tyrinėti, atrasti ir pažinti skatinančią aplinką. Aplinkos kūrimui panaudoja antrines ir gamtines medžiagas, kurios vaikus skatina analizuoti ir suprasti gamtos saugojimo ir tausojimo svarbą. Vaikams organizuoja ekskursijas, žygius, edukacijas, drauge su vaikais dalyvauja gamtos saugojimo projektuose, kuriose vaikai gilina žinias apie gyvąją ir negyvąją gamtą. Paruošia intriguojančias veiklas skatinančias eksperimentuoti, fiksuoti ir pažinti vaikus supančią aplinką. Pedagogas dialogų pagalba skatina vaikus aiškintis, kelti rūpimus klausimus.

Ugdymo būdai: eksperimentai, išvykos, žygiai, edukacijos, pateiktų medžiagų analizė, diskusijos, tradicinės šventės, stebėjimai.

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIŠ

4. Savireguliacija ir savikontrolė

1. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai

2. Fizinis aktyvumas

Pasiekimų sritis:

4. Savireguliacija ir savikontrolė.

Pasiekimų srities dėmenys:

1. Gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti.
2. Savo dėmesio, jausmų raiškos ir elgesio valdymas.
3. Gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių.

Vertybinė nuostata

Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį.

Pasiekimų žingsniai
(vaiko pasiekimų ūgtis)

[Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 5-6](#)

Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos

*Padedami suaugusiojo, vaikai pasako, kaip jaučiasi, kodėl. Laukia mokytojo vertinimo (pritarimo arba ne).

*Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai

| | | |
|--|--|---|
| <p>Esminiai gebėjimai Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, da niausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.</p> | | <p>žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.</p> <p>* Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui.</p> <p>* Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti).</p> <p>*Sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima.</p> <p>*Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.</p> <p>*3–6 metų vaikai natūraliai savo aplinkoje stebi ir tikslingai pasiūlytose veiklose tyrinėja bei išbando įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Žaisdami savireguliaciją plėtojančius žaidimus (sustingti, nekalbėti, nesusijuokti, perkėlinėti dėmesį), savarankiškai išbandydami naujas veiklas, kartu su kitais įsitraukdami į ištvėmės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikydamiesi kartu su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos, vaikai ugdomi</p> |
|--|--|---|

| | | |
|--|---|---|
| | | valingą dėmesio ir elgesio kontrolę. Mokytojo padedami, vaikai išbando dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios |
| <p>Ugdymosi kontekstas: judraus patirtinio ugdymo, situacinis, įtraukiantis, dialogo, atradimų ir žaismės kontekstai.</p> <p>Mokytojo vaidmuo. Sudaryti vaikui galimybę išreikšti emocijas, į vaiko išreikštus poreikius reaguoti, nustatyti vaikui ir jo veiklai būtinas ribas, pratinti vaiką laikytis susitarimų ir taisyklių, patarti, kaip reikėtų elgtis duotoje situacijoje. Taikyti kiekvienam vaikui priimtina dienos ritmą, nusiramavimo būdus. Skatinti vaikus kalbėti, išsakyti savo norą. Pasiūlyti išbandyti įvairius emocijų valdymo būdus, įtraukti į žaidimą (vaidinti įvairias situacijas). Skaityti knygutes, pasakojimus, žiūrėti filmus, žaisti žaidimus, padedančius mokytis spręsti konfliktus ir rasti tinkamą išeitį iš susidariusios situacijos. Skatinti vaikus patiems ieškoti ir rasti problemų sprendimo būdus. Modeliuoti situacijas, kuriose aptariami įvairūs emocijų ir jausmų raiškos būdai, padėti įvertinti (suvokti), kaip jaučiasi kitas vaikas tam tikroje situacijoje, akcentuoti taisykles, jų savitumą skirtingose aplinkose.</p> <p>Ugdymo būdai: žaidybinė veikla, situacijų kūrimas ir jų aptarimas, projektinės veiklos, pokalbiai apie tai, kaip vaikas jaučiasi, emocijų paveikslukai, filmū –iūrėjimas ir aptarimas, knygų skaitymas ir t. t.</p> | | |
| <p>Pasiekimų sritis:</p> | | |
| <p>1. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai.</p> | | |
| <p>Pasiekimų srities dėmenys:</p> <p>1. Vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai;</p> <p>2. Kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai;</p> <p>3. Saugaus elgesio įgūdžiai.</p> <p>Vertybinė nuostata</p> <p>Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam.</p> <p>Esminiai gebėjimai</p> <p>Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.</p> | <p>Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis)</p> <p>Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 2-3</p> | <p>Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos</p> <p>*Siekia būti savarankiškas, pats pavalgo, apsirengia, laikosi asmens higienos.</p> <p>* Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiajam.</p> <p>* Pastebi, kad yra nešvarus, ir savarankiškai prausiasi, šukuojasi plaukus.</p> <p>* Pasako, kaip reikia apsirengti šiltu ir šaltu oru.</p> <p>* Prižiūri, saugoja savo kūną, taisyklingai sėdi.</p> <p>* Dalyvauja renginiuose sveikatingumui stiprinti.</p> <p>* Žaidžia didaktinius stalo žaidimus, kuriuose reikia parinkti aprangą pagal metų laikų kaitą.</p> <p>* Laisvai renkasi priemones bei kuria žaidimų erdvę (pvz. „Žaidimų aikštelė“, „Autostrada“, „Kliūčių miestas), kurioje patys veikia, keičia bei papildo žaidimo priemones.</p> |

| | | |
|--|--|---|
| | | <p>* Tyrinėja maisto produktus, aiškinasi ir komentuoja kuo naudingi ar žalingi vieni ir kiti maisto produktai.</p> <p>* Gamina su suaugusiaisiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius.</p> <p>* Dalyvauja arbatų popietėse, kurių metu ragauja arbatas, sužino apie jų naudą.</p> <p>* Dalyvauja prevenciniuose pokalbiuose apie slypinčius pavojus aplinkoje.</p> <p>* Išvykų metu pratinasi laikytis taisyklių, stebi kelio ženklus, juos atpažįsta, analizuoja.</p> <p>* Žino, kur kreiptis, ištikus nelaimei.</p> |
|--|--|---|

Ugdymo(si) kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai.
Ugdymosi kontekstas: judraus patirtinio ugdymo, tyrinėjimo, atradimų, žaismės, situacinis kontekstai.
Mokytojo vaidmuo. Mokytojas skatina vaikus diskutuoti, pasakoti, kaip jaučiasi.
 Pedagogas plečia vaikų supratimą apie sveikatą ir jos tausojimą: rodo filmuotą medžiagą, organizuoja grupės ar kelių grupių projektus sveikatingumo tema, ligas ir jų įveikimo būdus, mitybą, sportą ir grūdinimąsi. Pedagogas vaikams siūlo įvairias žaidybines situacijas, kuriose vaikai galėtų vaikščioti ant pirštų galų, kulnų. Parūpina įvairaus sportinio inventoriaus, sudaro vaikams sąlygas išbandyti važinėti įvairiomis transporto priemonėmis, rengia viktorinas saugaus elgesio, saugaus eismo temomis. Atsižvelgdamas į vaiko fizinę sveikatą bei gebėjimus, mokytojas sudaro sąlygas vaikui pažinti savo kūną ir jo galimybes, palaiko ir žadina vaiko judėjimo poreikį, skatina fizinį aktyvumą per judriuosius ir sportinius žaidimus, mokydamas fizinių pratimų, sudarydamas sąlygas vaikams varžytis estafetėse, rungtyse. Parūpina, kad ugdymojoje aplinkoje būtų smulkiosios motorikos lavinimo priemonių: karoliukų, mozaikų, konstruktorių. Pedagogas per patirtines veiklas kalbasi su vaikais apie švarą. Organizuoja žaidimus, kuriuose vaikai skatinami sudėti, kišti įvairius daiktus į dėžutes, minkyti tešlą, kirpti įvairias formas, vėliau jas klijuoti. Sistemingai skatina vaikus susitvarkyti žaislus, padeda jiems surasti vietą, moko asmens higienos įgūdžių. Įrengia grupėje nusiramavimo vietą, parodo vaikams būdus, padedančius nusiraminti. Paaiškina vaikams, kad netinkamas elgesys kitus skaudina ir giria vaikus, kuomet jie elgiasi tinkamai. Mokytojas pasakoja vaikams istorijas, nutikimus, pasakas, rodo filmukus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktus.
Ugdymo būdai: pokalbis, diskusija, projektinės veiklos, sveiko maisto, sveikatingumo dienos, sportiniai renginiai, skatinantys sveikatos stiprinimą, varžybos, estafetės, judriųjų žaidimų rytmečiai, popietės, šventės.

| | | |
|--|--|---|
| Pasiekimų sritis: | | |
| 2 Fizinis aktyvumas | | |
| Pasiekimų srities dėmenys: | Pasiekimų žingsniai (vaiko pasiekimų ūgtis) | Ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos |
| 1. Stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės. | Nuoroda: ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas psl. 3-4 | * Vaikšto padedamas, bėgioja, kartais nugriūva, už ko nors laikydamasis nušoka ir šokinėja. * Žaidžia šalia kito vaiko, mėgsta |
| 2. Smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų ir akių koordinacija. | | |

| | | |
|--|--|---|
| <p>3. Vaiko pasiekimų ūgtis fizinio aktyvumo paiekimų srityje.</p> <p>Vertybė nuostata</p> <p>Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Esminiai gebėjimai</p> <p>Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.</p> | | <p>paprastus žaidimus, pvz.; slėpynes, toleruoja kitų fizinį artumą.</p> <p>* Sviedžia rutuliuką arba kamuoliuką, sėdi ant žemės ir riedantį kamuoliuką bando pagauti rankomis ar visu kūnu.</p> <p>* Suima smulkų daiktą nykščiu ir smiliumi, rankos judesius seka akimis.</p> <p>* Vaikšto ant pirštų galiukų, lengvai sustoja, pradeda eiti, keičia kryptį, apeina kliūtis.</p> <p>*Eina pagal nubrėžtą liniją, pats rėplioja laiptais</p> <p>* Lipa laiptais laikydamasis už rankos.</p> <p>*Juda pagal kryptį, koordinacija gėrėja, eina plačiu buomu, perlipa mažas kliūtis, mina ir apvažiuoja kliūtis, meta, gaudo, spiria vis geriau koordinuodamas judesius, juda pagal kryptį.</p> <p>*Laipioja ir žaidžia ant nevienodo aukščio paviršių, laiptų, kopėčių ar šliuožimo įrenginių.</p> <p>*Važiuoja kontroliuodamas greitį. Vis tiksliau meta spiria į taikinį ir gaudo.</p> <p>*Laiko rašiklį arba kreidelę nykščiu ir dviem pirštais, brėžia paprastus brūkšnius.</p> <p>* Bando segti sagas, varstyti raišteliu, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiajam.</p> <p>* Juda pagal kryptį, koordinacija tobula.</p> <p>* Vis tiksliau meta, spiria į taikinį ir gaudo.</p> <p>* Kopijuoja braižo, piešia paprastas formas, raides, žodžius, taip pat rašo savo vardą.</p> <p>* Pastebi, kad yra nešvarus, savarankiškai prausiasi, šukuojasi plaukus.</p> <p>* Pasako, kaip reikia apsirengti šiltu ir šaltu oru.</p> <p>* Prižiūri, saugoja savo kūną, taisyklingai sėdi.</p> <p>* Dalyvauja renginiuose</p> |
|--|--|---|

| | | |
|--|--|---|
| | | sveikatingumui stiprinti. * Žaidžia didaktinius stalo žaidimus, kuriuose reikia parinkti aprangą pagal metų laikų kaitą. * Laisvai renkasi priemones bei kuria žaidimų erdvę (pvz. „Žaidimų aikštelė“, „Autostrada“, „Kliūčių miestas), kurioje patys veikia, keičia bei papildo žaidimą bei judriąją veiklą. |
|--|--|---|

Ugdymas individualizuojamas ir diferencijuojamas pagal vaikų poreikius, gebėjimus, kitus ypatumus. Temas ugdomajai veiklai siūlo vaikai, tėvai, mokytojai. Jos dažniausiai formuluojamos probleminiu klausimu, aktualios vaikams. Planuodamas ugdymą(si), mokytojas iš anksto numato galimus komunikavimo su vaikais būdus ir priemones vaikų aktyvumui paskatinti ir palaikyti. Planuodamas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymą(si), mokytojas kartu su pagalbos vaikui specialistais iš anksto numato galimas veiklos kliūtis, susitaria dėl priemonių, veiklos metodų, kurie padėtų vaikams lengviau įsitraukti, atlikti veiklą ir mokytis. Vaikai ugdomi stebėdami, veikdami spontaniškai pagal savo gebėjimus. Vienai temai mokytojas numato įvairių veiklų. Vaikams sudaromos galimybės rinktis veiklą, priemones ar medžiagas, veikti po vieną, grupelėmis ar visiems kartu. Veiklos turinį mokytojas koreguoja stebėdamas vaikų susidomėjimą. Pirmumas teikiamas vaikų iniciatyvoms. Pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos yra vaiko žaidimas ir patirtinė veikla. Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Mokytojas stengiasi palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, skatina vaikus žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis, siekia vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus. Pagrindiniai patirtinio ugdymo(si) metodai – projektų, STEAM metodas. Mokytojas, stebi vaikus ir pasirenka galimą projekto temą, tikslą ir turinį numato būdus, kaip sudomins, suintriguos vaikus projektine veikla (kuria situacijas, staigmenas, provokuoja vaikus klausimais ir pan.). Vaikai dalijasi savo patirtimis, samprotauja, spėlioja, fantazuoja. Mokytojas kartu su vaikais aptaria projekto galimybes, numato tikslą, kartu su vaikais kuria projekto vykdymo planą, aptaria, kokių priemonių gali prireikti, pasiūlymus fiksuoja pasirinktu būdu. Įgyvendindamas vaikų pasiūlymus, stebi vaikų susidomėjimą, spontaniškai kylančias idėjas ir, jei reikia, koreguoja projektinės veiklos turinį. Mokytojas vertina vaikų pasiekimus, pasiektus projektinės veiklos metu.

Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant pedagogų organizuotoje veikloje.

Veiklą planuoja grupės mokytojai, fiksuoja tai elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ ilgalaikiame ugdomosios veiklos plane - metams ir trumpalaikiame ugdomosios veiklos plane - savaitei.

Pagrindiniai ugdymo(si) metodai: žaidybiniai metodai, skatinantys vaikų interesą, teigiamas emocijas, padedantys natūraliu būdu sukcentruoti dėmesį į veiklą; žodiniai metodai, suteikiantys galimybę perduoti informaciją: diskusijos (kai vaikai bendrauja tarpusavyje, atsako vienas kitam į iškilusius klausimus, pokalbis - palaikomas kontaktas su vienu arba su keletu vaikų, jie skatinami kalbėti, atsakyti į klausimus, apibūdinti savo veiklą, išsakyti savo nuomonę, analizuoti, kritiškai mąstyti; „Minčių lietus“ (išreiškiami norai, siūlomos idėjos). Tikslas – pateikti klausimą ir leisti vaikams siūlyti kuo daugiau galimų sprendimų, eksperimentavimas – kuriama aplinka ir taikomi įvairūs dėmesio atkreipimo būdai, kurie skatina vaiką veiklai: pačiam eksperimentuoti, daryti atradimus, išmokti naujų sąvokų, atrasti įvairių pasaulio pažinimo būdų; stebėjimas – kuriamos sąlygos vaikui stebėti ir suprasti aplinkinį pasaulį, pajusti žmonių, daiktų, reiškinių sąryšį, vieningumą; darbas grupėse, darbas porose, mokymasis bendradarbiaujant; probleminis mąstymas (situacijų sprendimas) – vaikai mokomi atsirinkti, rūšiuoti daiktus pagal vieną ar kelis požymius, susitarti su kitais, priimti teisingus sprendimus.

Įstaigos bendruomenės pasirinkti kontekstai, kurie taikomi ugdymo(si) procese:

* *universalus dizaino mokymuisi kontekstas* – universalus dizaino mokymuisi kontekstas apima lanksčios ir visiems vaikams prieinamos ugdymo aplinkos kūrimą bei efektyvų proceso užtikrinimą. Tai reiškia, kad nepaisant vaikų amžiaus, socialinių, kultūrinių, kalbinių ar sveikatos skirtumų, jiems visiems suteikiamos vienodos galimybės žaisti, patirti ir mokytis. Tokia ugdymo aplinka skatina vaikų emocijas, pritraukia jų dėmesį ir įtraukia į prasmingą veiklą. Vaikai turi galimybę pasirinkti tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, veikti savo tempu ir pagal savo galimybes, mokydami vieni iš kitų. Jie gali laisvai rinktis veiklas ir priemones, siekdami numatyto rezultato, o tai skatina juos turėti savo ketinimų, idėjų, jas kryptingai įgyvendinti ir suprasti savo mokymosi ar žaidimo metodus. Vaikai su specialiaisiais ugdymosi poreikiais jaučiasi lygiaverčiais dalyviais ir kartu mokosi suprasti bei veikti įvairialypėje bendruomenėje. Grupėse įrengtos skirtingos mokymosi, žaidimų zonos, kuriose vaikai gali dirbti individualiai, poromis arba grupėse.

* *žaismės kontekstas* – siekiama išlaikyti kasdinių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmą ir nuostabą tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant bei dalijantis potyriais. Šis kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio suvokimą, skatina žaisti per judesius, pojūčius, emocijas, kalbą, vaizduotę ir mintis. Eksperimentuojama veikiant tiek tuščioje, tiek daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali kilti iš „nieko“, net ir mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti ir improvizuoti, priimamos jų įvairios teorijos apie pasaulį, kurios

įkvepia tęsti paieškas. Mokytojas jautriai pastebi vaikų žaismę veiklos metu, ją atliepia, pratęsia ir kokybiškai papildo, įtraukiant kitus vaikus;

* *judraus patirtinio ugdymosi kontekstas* – siekiama skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį aktyvumą, didinant įvairias galimybes mokytis. Įdomias ir prasmingas ugdymo situacijas kuria vidinės ir išorinės aplinkos derinimas, mobilių įrenginių naudojimas bei pritaikymas, skatinant vaikus tyrinėti judesius ir aktyviai dalyvauti įvairiose ugdymo(si) srityse. Naudojama tiek natūrali, tiek dirbtinai sukurta aplinka, papildyta įranga ir priemonėmis, sukuriant edukacines erdves, kurios skatina vaikus judėti, siūlo iššūkius ir saugią riziką. Tai sudaro prielaidas subalansuotam ugdymui tiek viduje, tiek lauke;

* *kultūrinių dialogų kontekstas* – vaikai ugdymo įstaigoje dalyvauja įvairialypiuose kultūriniuose kontekstuose, tai padeda jiems kurti savo individualų tapatumą ir dalyvauti vaikų subkultūrose bei artimos ir tolimesnės aplinkos kultūrų kūrime. Įstaigos aplinka tampa erdve nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei patirčiai, susipažįstant su šeimos, įstaigos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės, šalies ir globalaus pasaulio kultūriniais ypatumais bei vertybėmis. Įstaigos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai ir simboliai, sukurti kelionių kampeliai ir išbandomos skirtingos kultūrinės raiškos formos. Tai ugdo pozityvų požiūrį į įvairovę ir skirtingumą.

* *kalbų įvairovės kontekstas* – norint sukurti ir palaikyti aplinką, palankią įvairiems vaikų komunikacijos būdams bei žodinei ir nežodinei raiškai, svarbu atsižvelgti į kalbų įvairovę ir skatinti teigiamą požiūrį į skirtingas kalbų formas. Panaudojama grupėje esanti kalbų įvairovė, socialiniai tinklai, skaitmeninės technologijos, vizualinės ir garsinės priemonės, padedančios pažinti kalbų pasaulį ir ugdyti kalbą, taip pat kasdienės komunikacinės situacijos tiek vidaus, tiek lauko aplinkose;

* *tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas* – siekiama atliepti vaikų prigimtinių smalsumą, įtraukiant juos į aplinkos tyrinėjimą, kuris skatina giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, bei atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas, kupinas žaismės ir atviras iššūkiams, suteikiantis daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų paieškoms ir tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Įrengiamos vidaus ir lauko edukacinės erdvės bei lauko tyrinėjimo laboratorijos su įvairiais tyrinėjimo objektais, priemonėmis ir medžiagomis. STEAM veiklos ir vaikų stebinių fiksavimo priemonės padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus ir patirti aplinkos objektų bei reiškinių įvairovę;

* *realių ir virtualių aplinkų kontekstas* – siekiama praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis, kad vaikai galėtų patirti ir pažinti, ugdant jų skaitmeninį sumanumą ir informatinį mąstymą. Kuriamos sąveikos tarp realios ir virtualios aplinkos,

saikingai ir saugiai įtraukiant skaitmenines priemones bei įrangą. Prioritetas teikiamas realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui ir socialinėms sąveikoms. Naudojamos skaitmeninės priemonės, skatinančios savivaldį mokymąsi, įvairi vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įranga suteikia vaikams galimybę pamatyti nematomus procesus realioje aplinkoje, perkelti realius objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės ribas, spręsti problemas ir įveikti iššūkius;

* *kūrybinių dialogų kontekstas* – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą, kuriama aplinka, kuri skatina vaizduotę, smalsumą ir nuostabą, akcentuojant kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą, įveikę kūrybinius iššūkius. Aplinkos estetika ir įvairovė suteikia vaikams galimybę tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti įvairius būdus įgyvendinti kūrybines idėjas ar spręsti problemas, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarydamas sąlygas vaikams laisvai ir spontaniškai veikti.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymo(si) kokybės, geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį. Vertinimas sudaro prielaidas nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveikų su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai, derinti vaiko, tėvų (globėjų), mokytojų, švietimo pagalbos specialistų lūkesčius dėl vaiko tolesnio ugdymo(si), siekiant visų ugdymo(si) proceso dalyvių kryptingo įsitraukimo į ugdymo(si) procesą. Informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama vaiko pasiekimų aplanke ir skaitmeninėje laikmenoje. Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko pažangą, vaiko stiprybes ir tolesnio tobulėjimo žingsnius. Apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžiama iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Mokytojas yra savo organizuojamo ugdymo proceso kokybės tyrėjas, vertinantis savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymosi pažangai. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus.

Vertinimas turi būti atliekamas taip, kad garantuotų vaiko psichologinį saugumą, gerą savijautą, motyvuotą ugdytis bei įveikti kliūtis. Vaiko pasiekimai vertinami du kartus per mokslo

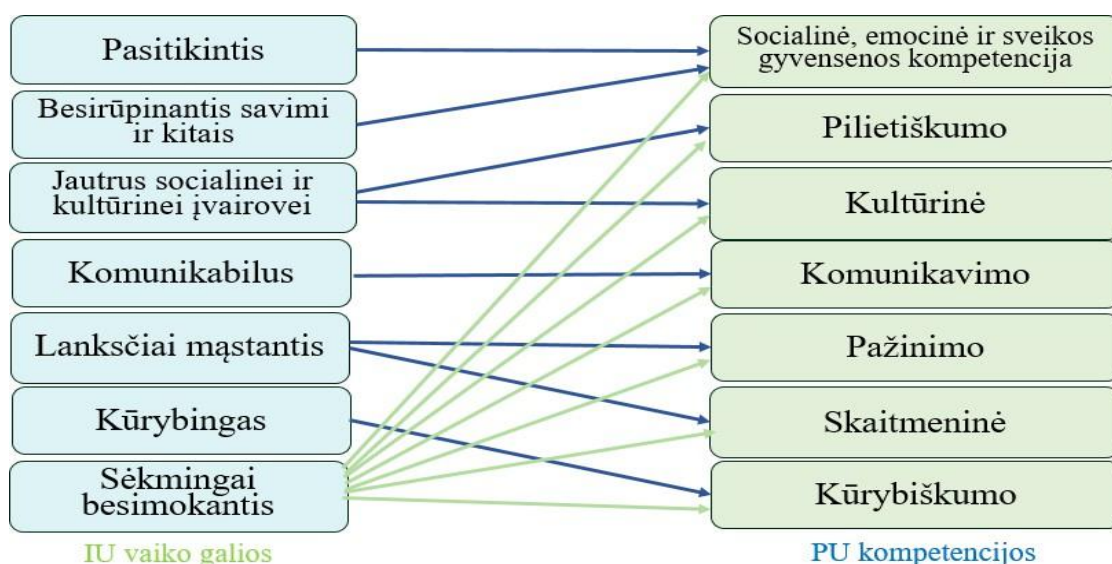
metus: mokslo metų pradžioje ir pabaigoje. Esant poreikiui (SUP ugdytiniais) vaiko pasiekimai gali būti vertinami mokslo metų viduryje. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Pradėjus lankyti ugdymo įstaigą, išsiaiškinami tėvų (globėjų) lūkesčiai, jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus.

Pasiekimų vertinimo procesas padeda mokytojams ir švietimo pagalbos specialistams atkreipti dėmesį į kiekvieno vaiko ugdymosi skirtybes, poreikius, spartų peršokimą į aukštesnį ar užsibuvimą tame pačiame pasiekimų žingsnyje ir sudaryti sąlygas bendrame ugdymosi procese kiekvienam siekti geriausių asmeninių rezultatų, planuoti ugdymą.

| | | | |
|---------------------------------|---------------------------------|--------------------------------|--|
| 1). VAIKO STEBĖJIMAS | 2). DUOMENŲ RINKIMAS | 3). DUOMENŲ ANALIZĖ | 4). UGDYMO STRATEGIJŲ NUMATYMAS |
|---------------------------------|---------------------------------|--------------------------------|--|

Vaikų vertinimo ir pažangos stebėsenos schema Vilkijos lopšelyje-darželyje „Daigelis“

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė.



VI . NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas: Vaikas iki trejų metų: Tėvams, globėjams, pedagogams, 2001.
2. Bulotaitė L., Gudžinskienė V., Monkevičienė O. „Gyvenimo įgūdžių ugdymas“, Vilnius: Standartų spaustuvė, 2004
3. Dodge D. T., Rudick S., Berke K. „Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas“, Vilnius: Presvika, 2008.
4. Dodge D. T., Colker L. J., Heroman C. „Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas“, Vilnius: Presvika, 2007
5. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142.
6. LR Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. vasario 5 d. įsakymas Nr. V- 131 „Dėl Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymo Nr. V- 1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“ pakeitimo.
7. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“, parengtos ir išleistos įgyvendinant ESF finansuojamą projektą „Inovacijos vaikų darželyje“. Projektą inicijavo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, vykdė Nacionalinė švietimo agentūra. 2021.
8. „Strateginės veiklos kryptys 2023–2025 metais“, Nacionalinis švietimo NVO tinklas, 2024 m.
9. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269.
10. „Universalus dizaino mokymuisi gairės“ 2023 m., interneto medžiaga.